

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การค้ามนุษย์ในยุคทุนนิยม : กรณีศึกษากระบวนการบังคับค้าประเวณีในประเทศไทยจากประสบการณ์ของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (องค์กรสาธารณประโยชน์) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเอกสาร ผู้วิจัยได้นำเสนอลำดับขั้นตอนในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง
- 2.2 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองความสัมพันธ์เชิงอำนาจ
- 2.3 ประวัติความเป็นมาของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
  - 2.3.1 การเกิดตลาดการค้าประเวณี
  - 2.3.2 รูปแบบการค้าประเวณี
- 2.4 สาเหตุของการค้าหญิงและเด็กเพื่อบริการทางเพศในประเทศไทย
- 2.5 ปัญหาในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อการค้าหญิง
- 2.6 การพัฒนาเข้าสู่ยุคทุนนิยม
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy)

แนวคิดในการศึกษารุ่นนี้ ใช้แนวทางศึกษารัฐ ในทัศนะเสรีนิยม และรัฐในทัศนะมาร์กซิสต์ว่าด้วยรัฐและชนชั้น ดังนี้

2.1.1 รัฐในทัศนะเสรีนิยม เห็นว่ารัฐประกอบด้วยโครงสร้างหน้าที่ของสถาบันและองค์กรต่าง ๆ คือฝ่ายบริหาร ตุลาการ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และระบบราชการ ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะ หรือนำเจตน์เจานงของประชาชนมากำหนดเป็นนโยบาย เป็นโครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการ (Formal structures) ไม่ยอมรับว่ารัฐเป็นผู้กระทำการอิสระ ไม่ว่าจะกระทำการบนพื้นฐานผลประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม

2.1.2 รัฐในทัศนะมาร์กซิสต์ รัฐเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครอง ที่กดขี่และครอบครองชนชั้นที่ใช้พลังแรงงาน โดยมาร์ก และเลนิน อธิบายการครอบงำโดยรัฐ ว่าเกิดจาก “จิตสำนึกปลอม” (False Consciousness) แต่หลังจากยุคเลนิน ได้มีความคิดเรื่องรัฐแนวมาร์กซิสต์ที่สำคัญของกรัมซี (Gramsci), หลุยส์ อัลทุสเซร์ (Louis Althusser), นิคอส ปูลองทซ์ซาล์ (Nicos Poulantzas)

ซึ่งรัฐในทฤษฎีแนวนี้โอมาร์กซิสต์นี้ได้พัฒนาทฤษฎีอธิบายเรื่องรัฐให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การศึกษา

กรัมซีเห็นว่า ในการสร้างความเห็นที่สอดคล้องกันในการพัฒนาแบบทุนนิยม เป็นวิฤติการณ์ของการครอบงำ ที่หากความเห็นพ้องต้องกัน สันคลอนสังคมจะเปลี่ยนแปลงตนเอง การปฏิบัติต่อสู้ของชนชั้นกรรมาชีพจึงเป็นพลังทวนกระแสการครอบงำของทุนนิยม

หลุยส์ อัลทุสเซร์ เห็นว่าอุดมการณ์นั้นเป็นนามธรรมแต่ดำรงอยู่โดยกลไกการดำเนินงานในสังคม มีหน้าที่สืบทอดระบอบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพราะเป็นกรอบที่กำหนดพฤติกรรมและความเชื่อของคนในสังคม และกลายเป็นอุดมการณ์ซึ่งนำไปสู่การปกครอง

นิคอส ปูลองซาส เห็นว่าบทบาทของรัฐอยู่ที่การเข้ามาไกล่เกลี่ยลดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจของการผลิตเพิ่มตลอดเวลากับการเก็บเกี่ยวผลผลิตส่วนเกินอย่างไม่หยุดยั้ง และส่งผลคาบเกี่ยวกับ ประการคือ ความขัดแย้งระหว่างการผลิตกับการเก็บเกี่ยวส่วนเกินทำให้เอกภาพของชนชั้นกรรมาชีพมีมากขึ้นและเป็นภัยต่อระบบทุนนิยม ในขณะที่เอกภาพของชนชั้นนายทุนกลับลดลงเนื่องจากการแข่งขันกันเองทำให้ขาดสมรรถภาพในการต่อสู้ป้องกันชนชั้นกรรมาชีพ

โดยรัฐมีอุดมการณ์ใช้สร้าง “อำนาจครอบงำ” (Hegemony) ตามแนวคิดของกรัมซี รัฐเป็นทั้งเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการขยายอำนาจของชนชั้นนำ และเป็นกำลังบังคับในเวลาเดียวกัน ลักษณะสองด้านของรัฐเป็นสิ่งที่เกี่ยวพันกัน คือมีแต่กำลังบังคับเฉพาะเพียงสังคมการเมือง ยังไม่เพียงพอ จะต้องมียานาจครอบงำส่วนต่าง ๆ ของสังคมไว้ด้วย (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542)

2.2 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง มีรากฐานความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจการเมืองแนวมาร์กซิสต์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคม (social relation) ในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และโครงสร้างอำนาจ ทั้งในฐานะเป็นตัวผลผลิต (product) การกระจายหรือจำหน่ายจ่ายแจก (distribution) ตลอดจนการบริโภค (consumption) สินค้าและบริการทั้งที่เป็นสิ่งของ ความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ (กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2546 :33)

ทั้งนี้ โดยมีพื้นฐานการมองว่าผู้ครอบครองปัจจัยดำรงชีพและทรัพยากรถือเป็นกลุ่มชนที่มีอำนาจในการกำหนดโครงสร้างการบริหารปัจจัยนั้น เมื่อมองผ่านแนวคิดของวัตถุนิยมวิภาษวิธี อันอธิบายการปฏิสัมพันธ์กันของสรรพสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง จึงทำให้เรามองเป็นสภาพสังคมที่มีการแบ่งแยกออกเป็นชนชั้นที่มีความขัดแย้งกัน (Goerge Polizer อ้างใน กลุ่มเพื่อนพ้องในยุโรป, 2523 : 267-280) ความสัมพันธ์ดังกล่าวคือมูลเหตุของสภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมืองในแบบที่เป็นอยู่ เป็นสังคมที่เกิดช่องว่างอย่างชัดเจนระหว่างผู้มีอำนาจและผู้ไร้อำนาจ เศรษฐศาสตร์การเมืองจึงมองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคม

อย่างไรก็ตาม ในทางเศรษฐศาสตร์ การเมือง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจจะมีอยู่โดยพื้นฐานของความสามารถในการครอบครอง ตัดสินใจและบริหารปัจจัยการผลิต และมุ่งอธิบายพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจผ่านโครงสร้างอำนาจอันไม่เท่าเทียมกัน การทำความเข้าใจเรื่องอำนาจจึงจำต้องทำความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงอำนาจควบคู่กัน ไปอย่างไม่อาจแยกออกจากกัน ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้จะใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ แนวคิดเรื่องอำนาจถ่วงดุล (The Concept of Countervailing Power) ของ John Kenneth Galbraith ซึ่งได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง American Capitalism : The Concept of Countervailing Power) ที่ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1957

Galbraith มองว่า ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมที่มีแนวคิดตลาดแข่งขันสมบูรณ์เป็นพื้นฐาน (competitive model) จะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบตลาดผูกขาดแบบมีผู้ขายน้อยราย (oligopoly) และหน่วยธุรกิจจำนวนน้อยนิดแต่ใหญ่โตด้วยขนาดในอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ จะมีอำนาจล้นพ้นเพื่อใช้ไปในทางที่จะเพิ่มพูนผลประโยชน์ของพวกเขา โดยไม่คำนึงถึงการสูญเสียประสิทธิภาพทางสังคม มีที่มองไม่เห็นหรือกลไกตลาดในแนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบ

คลาสสิกไม่อาจทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบพฤติกรรมของหน่วยธุรกิจได้อีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการใช้อำนาจดังกล่าวจะทำให้เกิดแรงจูงใจต่อผู้ถูกใช้อำนาจให้มีการสถาปนาอำนาจ ถ่วงดุลขึ้น ในทั้งในภาคธุรกิจด้วยตนเอง และภาคประชาชนหรือผู้บริโภค เพื่อทำหน้าที่คอยตรวจสอบ ตรวจสอบ รวมถึงลงโทษหน่วยเศรษฐกิจที่ใช้อำนาจต่อตนในทางที่ผิด อันจะทำให้โครงสร้าง อำนาจการตัดสินใจถูกกระจายออกไปในจุดต่าง ๆ ของสังคม และความสัมพันธ์เชิงอำนาจเช่นนี้จะ ยังผลให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยอัตโนมัติ (Galbraith, 1964 : 108-134)

ข้อสรุปข้างต้นพัฒนามาจากการวิพากษ์ปรัชญาเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิก ที่ตั้งอยู่บนตัว แบบการแข่งขันสมบูรณ์ ด้วยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการพัฒนาระบบทุนนิยมของ สหรัฐอเมริกาตั้งแต่ก่อนช่วงวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำปี ค.ศ. 1929 เป็นต้นมา

ฐานความเชื่อแบบเศรษฐศาสตร์คลาสสิกเชื่อว่า ในระบบตลาดแบบแข่งขัน (competitive system) ที่มีหน่วยขายและหน่วยผู้บริโภคนขนาดเล็กจำนวนมาก ทุกคนเข้าและออก จากการธุรกิจได้อย่างเสรี ต่างรอบรู้ถึงข้อมูลต่าง ๆ ในตลาดเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องราคาราคาสินค้า การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยเล็ก ๆ เหล่านี้ไม่ได้มีผลสำคัญต่ออย่างไรต่อราคาราคาสินค้าใน ตลาด อุปสงค์และอุปทานจะถูกกำหนดจากกลไกตลาด ด้วยเหตุนี้หน่วยต่าง ๆ ที่ต้องดิ้นรนเพื่อ ความอยู่รอดของตัวเอง จะตัดสินใจดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดอันจะนำไปสู่การ มีประสิทธิภาพทางสังคมโดยรวม โดยที่รัฐไม่จำเป็นต้องมีบทบาทใดใดนอกไปจากการสนับสนุน โครงสร้างการแข่งขันดังกล่าวให้ดำรงอยู่ ฐานความเชื่อนี้ นำเอาประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและ ประสิทธิภาพทางสังคมมาพบกันที่ปลายทางของการพัฒนา

ในทางทฤษฎี ระบบตลาดแข่งขันแก้ปัญหาที่อยู่ในธรรมชาติของอำนาจได้ อำนาจในที่นี้ หมายถึง อภิสัทธาที่จะบงการพฤติกรรมและสร้างผลกระทบต่อรายได้และทรัพย์สินของผู้อื่น ใน ระบบทุนนิยมเสรี ขนาดของอำนาจของบุคคลขึ้นอยู่กับว่า การตัดสินใจของเขาในเรื่องหนึ่ง ๆ จะ ส่งผลต่อผู้คนต่าง ๆ ในสังคมได้มากน้อยแค่ไหน กล่าวคือ อำนาจคืออิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้อื่น และการตัดสินใจคือการใช้อำนาจ เช่นผู้บริหารในบริษัทขนาดใหญ่ คือผู้ที่มีอำนาจเพราะการ ตัดสินใจของเขาในการบริหารจะส่งผลต่อลูกจ้างจำนวนมาก กลุ่มผู้บริโภคขนาดใหญ่ กลุ่มผู้ค้า ปัจจัยการผลิตขนาดใหญ่ และอาจรวมถึงนโยบายเกี่ยวกับรายได้ของรัฐบาลอีกด้วย

ธรรมชาติของอำนาจคือความไม่สมดุลในความสัมพันธ์เชิงอำนาจ จึงเกิดปัญหาที่ว่าผู้มีอำนาจจะถูกจับจ้องจากผู้ไร้อำนาจว่าอาจใช้อำนาจที่ตนมีไปในทางที่ผิด จำต้องเกิดการสร้างระบบตรวจสอบและกำกับดูแลการใช้อำนาจ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะทำโดยตัวแทนของผู้ที่ไร้อำนาจหรือคนกลาง ในทางปฏิบัติ ด้วยความซับซ้อนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทำให้เกิดแนวโน้มที่สังคมจะยอมรับแนวความคิดที่ว่า ไม่ควรจะมีใครคนใดคนหนึ่งมีอำนาจไว้ในครอบครอง (The Convention than deny power possessions) ในวิวัฒนาการของแนวคิดต่าง ๆ เพื่อตอบรับความเชื่อเช่นนี้ แนวคิดเศรษฐกิจแข่งขันนำเสนอทางออกที่สมบูรณ์แบบต่อปัญหาดังกล่าว

นักเศรษฐศาสตร์การเมืองได้วิจารณ์แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกว่า การมองแต่ละบุคคลว่ามีทางเลือกได้อย่างอิสระนั้นเป็นสิ่งไม่จริง ความจริงแล้วความไม่เท่าเทียมกันเกิดจากโครงสร้างทางทรัพยากรและพลังอำนาจต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และเมื่อมองย้อนประวัติศาสตร์จะเห็นว่า ความไม่เท่าเทียมกันนั้นเกิดขึ้นจากการกระจายตัวทางด้านเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมืองไม่เสมอภาค การย้ายถิ่นเป็นเพียงการย้ายแรงงานราคาถูกลงสู่แหล่งทุน ซึ่งส่งผลให้เกิดการทุจริตข้ามพื้นที่ ทำให้การพัฒนาทุนนิยมที่ไม่ทัดเทียมกันขยายตัวเพิ่มมากขึ้น (ปรับปรุงจาก กุสลา และอุมารณ์, 2540 : 9)

เมื่อมองย้อนไปต้นธารของแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง ใน Capital vol. 1 บทที่ 6 มาร์กซ์เสนอว่า ความจริงแล้วนายทุนมิได้ซื้อ “แรงงาน” (labour) แต่ซื้อ “พลังแรงงาน” (labour power) สองสิ่งนี้ต่างกัน กล่าวคือ แรงงานเป็นกิจกรรมหรือ “ความเหนื่อยล้า” ที่เกิดขึ้นกับคนทำงานจริง ๆ ส่วนพลังแรงงานเป็นความสามารถหรือ “ศักยภาพ” ของคนในการก่อกิจกรรมมิใช่ตัวกิจกรรมที่คนทำได้ ดังนั้นสิ่งที่นายทุนจ่ายค่าจ้างเพื่อซื้อก็คือ “พลังแรงงาน” หรือซื้อสิทธิที่จะควบคุมศักยภาพในการทำงานของคนภายในจำนวนชั่วโมงที่กำหนด ซึ่งในบทที่ 7 มาร์กซ์เรียกการจ่ายค่าจ้างคนงานเพื่อซื้อพลังแรงงานว่า “มูลค่าในการแลกเปลี่ยน” (exchange value) และตามปกติมูลค่าที่เกิดจากการใช้พลังแรงงานนั้นผลิตขึ้นมักมีมูลค่ามากกว่าค่าจ้างที่นายทุนจ่ายให้กับคนงาน มูลค่าจริงที่เกิดจากพลังงานนั้น มาร์กซ์เรียกว่า “มูลค่าในการใช้” (use value) และเรียกมูลค่าที่พลังแรงงานผลิตได้เกินไปจากค่าจ้างว่า “มูลค่าส่วนเกิน” (surplus value)

มาร์กซ์เสนอว่า ในระบบทุนนิยม พลังงานแรงงานเป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่ซื้อขายในตลาด มูลค่าของพลังแรงงานจึงถูกกำหนดด้วยกลไกวิธีการเดียวกับสินค้าทั่วไปในตลาด ทั้งนี้มูลค่าของพลังแรงงานต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่าผลรวมของการบริโภคสินค้าและบริการที่คนงานบริโภค

เพื่อรักษาฟื้นฟูพลังแรงงานของคนให้อยู่ในสภาพพร้อมทำงานตลอดเวลาและเพื่อผลิตบุตรหลานคนงานรุ่นใหม่ขึ้นมาแทนตนอนาคต เพราะระบบทุนนิยมจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีคนงาน เนื่องจากคนงานคือที่มาของการผลิตมูลค่าส่วนเกิน (capital I บทที่ 6 อ้างใน พิชิต, 2546: 86-87)

ใน Economic and Philosophic Manuscripts มาร์กกล่าวถึงความสัมพันธ์ทางการผลิต (production relations) ภายใต้ระบบกรรมสิทธิ์ส่วนตัว ที่คนกลุ่มน้อยผูกขาดการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน ขณะที่คนส่วนใหญ่ในสังคมถูกทำให้กลายเป็นแรงงานทาส เพราะไม่ได้ทำงานให้ตัวเอง แต่กลับทำงานเพื่อสร้างมูลค่าส่วนเกินให้กับผู้ซึ่งเป็นศัตรูของตน เช่น นายทาส เจ้าของที่ดิน นายทุน เป็นต้น การทำงานจึงไม่ได้สร้างความพึงพอใจให้กับตัวเอง แต่กลับปฏิเสธตัวเอง งานกลายเป็นถูกบังคับให้ทำแทนที่จะเป็นกิจกรรมอิสระที่สามารถกำหนดเอง ยิ่งสร้างผลผลิตหรือมูลค่ามากตนเองก็ยิ่งจน เพราะผลผลิตหรือมูลค่าส่วนเกินที่ผลิตได้ตกไปอยู่กับผู้ซึ่งเป็นศัตรูของตน มาร์กซ์เรียกสถานการณ์เช่นนี้ว่า “การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยตัวของตัวเอง” (self-alienation) และเมื่อการใช้แรงงานกลายเป็นสิ่งลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ เป็นศัตรูของมนุษย์ ก็เท่ากับว่า คุณลักษณะสำคัญของความเป็นมนุษย์กลับกลายเป็นศัตรูของมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์จึงกระทบมนุษย์ไม่เห็นผู้อื่นเป็นเพื่อนมนุษย์ แต่กลับเห็นมนุษย์ผู้อื่นเป็นสิ่งลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์จึงถูกบังคับด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุสิ่งของ มนุษย์บูชาวัตถุสิ่งของ (Commodity fetishism) และมองมนุษย์ผู้อื่นตามฐานะและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับคนเท่านั้น (คูฉัตรทิพย์, 2526: 89-91) เมื่อประกอบเข้าโครงสร้างส่วนบน (Superstructure) คือ ระบบการเมือง สังคม วัฒนธรรม ความคิด อุดมการณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อค้ำประกันและค้ำจุนผลได้ทางเศรษฐกิจของเจ้าของทุนแรงงานได้ถูกกดขี่ให้เป็นทาส กลุ่มหลงเคลมบูชาวัตถุและเงินตราอยู่เรื่อยไป ส่วนหัวใจของระบบทุนนิยมก็คือการชูดริมูลค่าส่วนเกินที่พลังงานงานผลิตได้เกินที่พลังแรงงานผลิตได้เกินไปจากค่าจ้าง

หากพิจารณาตามแนวคิดของมาร์กซ์แบบตรงไปตรงมา การแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้าอุปโภคบริโภค (ในรูปตัวเงินคือ ค่าจ้าง) กับแรงงานมนุษย์ ก็คือ การมองพลังงานแรงงานที่มนุษย์ผลิตได้เป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่ซื้อขายในตลาด หรือโดยนัยก็คือ การค้ามนุษย์ในระบบทุนนิยม ซึ่งท้ายที่สุดการทำงานของมนุษย์จะลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ทำให้มนุษย์เป็นเพียงสินค้า และถึงแม้ประวัติศาสตร์ในศตวรรษที่ 20 ได้พิสูจน์ว่า คนงานสมัยใหม่จำนวนมากมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีสิทธิในการต่อรองมากขึ้น แต่นักคิดในสำนักมาร์กซิสเห็นว่า ข้อคิดที่สำคัญของมาร์กก็ยังคงเป็นจริงอยู่ในปัจจุบัน เช่น การทำงานของมนุษย์ยังต้องขึ้นต่อเครื่องมือ/เทคโนโลยี พลังแรงงานเป็นสินค้าที่ซื้อได้โดยนายทุน เป็นต้น ส่วนสถานภาพที่ดีขึ้นของคนงานเกิดขึ้นจากการปรับปรุง

คุณภาพของ “สินค้า (พลังงาน)” ของผู้เสนอขายในตลาดแรงงาน (พิชิต, 2546: 89-90) โดยนัยเช่นนี้ การซื้อขายแรงงานก็คือการค้ามนุษย์ในยุคทุนนิยม

2.3 ประวัติความเป็นมาของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

โสเภณี นับว่าเป็นปัญหาทางสังคมปัญหาหนึ่งของสังคมไทยที่สืบเนื่องเรื้อรังมาเป็นเวลานานแล้ว จนมีคำกล่าวที่พูดกันต่อ ๆ มาแต่ก็หาที่มาไม่ได้ว่า “โสเภณีเป็นอาชีพที่เก่าแก่ที่สุดในโลก” ซึ่งเราไม่มีทางรู้ว่าอาชีพนี้เก่าแก่มานานเท่าใด ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน “โสเภณี” แปลว่า “งาม” แต่ความหมายที่เข้าใจโดยทั่วไป หมายถึง หญิงที่ทำการค้าประเวณี ซึ่งเป็นคำย่อมาจาก “นครโสเภณี” คือ หญิงงามเมือง หญิงนครโสเภณี ตามพระราชบัญญัติสัญจรโรค คือ หญิงที่รับจ้างทำชำเรา สำสอน โดยได้รับผลประโยชน์เป็นค่าจ้าง สรุปแล้ว โสเภณีหรือการค้าประเวณี จึงหมายถึงบุคคลที่ไม่ว่าหญิงหรือชาย ที่ทำการเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น จะกันไปในทางร่วมประเวณีอย่างปกติ หรือ การปรนนิบัติแบบอื่นใด อันเป็นการสำสอนเพื่อสินจ้างรางวัล ซึ่งอาจจะเป็นเงินทอง หรือสิ่งของอย่างอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเป็นครั้งคราวหรืออาชีพ การค้าประเวณีจึงเป็นอาชีพของทั้งชายและหญิง โดยหญิงนั้นนิยมเรียก “โสเภณี” ชายเรียกว่า “ผู้ชายขายบริการ” แต่ส่วนมากหญิงจะค้าประเวณีมากกว่าชาย ตรงกับแนวคิดของเองเกิลส์ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ แบบระบบผู้ชายเป็นใหญ่ และตรงกับแนวคิดของ ชีรนาถ กาญจนอักษร สถานและทัศนคติของสังคมในระบบชายเป็นใหญ่ (สุพัตรา สุภาพ, 2541 : 74)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2537: 5) กล่าวว่าสำหรับโสเภณีไทยนั้นพบว่าในสมัยอยุธยาคำว่า “หญิงนครโสเภณี” มีปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวงบทพระอัยการผัวเมียซึ่งบัญญัติขึ้นในสมัยพระเจ้าอยู่ทอใน พ.ศ.1904 รวมถึงกฎหมายลักษณะพยานที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ.1894 ก่อนกฎหมายตราสามดวงอีกด้วยซึ่งระบุว่าโสเภณีเป็นหนึ่งในจำนวนคน 24 ประเภทที่ไม่สามารถนำมาเป็นพยานได้ซึ่งจะเห็นว่าบทเริ่มต้นของโสเภณีในประวัติศาสตร์ไทยนั้นหญิงที่เป็นโสเภณีจะได้รับการรังเกียจเหยียดหยาม ประณามจากสังคมไม่เว้นแม้กระทั่งลูกหลานของหญิงที่เป็นโสเภณีด้วยการรังเกียจไม่ยอมรับนี้ปรากฏอยู่เสมอแม้แต่ในกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในสมัยนั้น เพราะฉะนั้นถ้ามองจากอดีตทางประวัติศาสตร์แล้ว นอกจากจะแบ่งคนออกเป็นชั้นต่างๆตามศักดินา คือ กษัตริย์ ขุนนาง ไพร่ และทาสแล้วในความรู้สึกและค่านิยมของคนสมัยนั้น ยังมีคนที่ต่ำกว่าทาสอยู่อีกคนกลุ่มนั้น คือ “โสเภณี” เพราะการเป็นทาสถือว่าต่ำเพราะไร้ศักดินาแล้ว ยังต่ำทางศีลธรรมที่สังคมขีดเส้นไว้ให้กับผู้หญิงนั้นคือถือว่าโสเภณีเป็นหญิงแพศยา สำสอน รับชำเราบุรุษ เพราะสินจ้างโสเภณีจึงถูกตราประทับว่าเป็น “หญิงคนชั่ว” แบ่งแยกออกจาก “หญิงที่ดี” ของสังคม

การที่โสเภณีได้รับตราประทับว่าชั่วหรือเลว ก็เพราะเหตุว่าละเมิดกฎกติกาความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีทั้งกฎหมายและกฏศีลธรรม โสเภณีจึงเป็นคนนอกคอก ค้อยศีลธรรมที่คนทั่วไปมองว่าควรได้รับการลงโทษทางกฎหมาย ในฐานะเป็นหญิงค้าประเวณี และในทางศีลธรรมผู้หญิงเหล่านี้ก็กระทำผิดบรรทัดฐานทางเพศจึงต้องถูกลงโทษด้วยการประณามดูถูกเหยียดหยาม

สมัยรัชกาลที่ 4 สนธิสัญญาเบาริ่งทำให้ไทยต้องเปิดประเทศค้าขายกับต่างชาติมากขึ้น และในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการพัฒนาปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยแบบตะวันตก เช่น การสร้างถนน สะพาน ทางรถไฟ ไฟฟ้า ประปา จึงแน่นอนว่าสมัยนี้มีโสเภณีเพิ่มขึ้น หลักฐานที่ชัดเจน คือ พ.ร.บ. สัจจร โรค ร.ศ.127 ที่ออกมาเพื่อควบคุมจำนวนช่องและกาม โรค ที่เป็นโรคร้ายในยุคนั้น ข้อกำหนดหนึ่งในกฎหมายก็คือให้ทุกสำนักที่มีหญิงโสเภณี หรือ “โรงนครโสเภณี” ต้องแขวนโคมสี เป็นเครื่องหมายให้เจ้าพนักงานสังเกตได้ นอกจากนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดให้โสเภณีทุกคนต้องจดทะเบียนมีใบอนุญาต ในยุคนั้นประเทศไทยจึงมี “โสเภณีตีทะเบียน” อย่างถูกต้องตามกฎหมายและต้องเสียภาษีรายได้ให้กับหลวง เรียกว่า “ภาษีบำรุงถนน” นั้นเอง พ.ร.บ. สัจจร โรค ร.ศ.127 นี้เริ่มใช้ครั้งแรกแค่ในกรุงเทพมหานครและหัวเมืองบางแห่งเท่านั้น จนถึง พ.ศ. 2456 ในสมัยรัชกาลที่ 6 จึงประกาศใช้ทั่วประเทศ

เมื่อรัชกาลที่ 5 ทรงประกาศเลิกทาสในปี พ.ศ.2417 ให้ทาสทุกคนได้มีโอกาสเป็นไทยแก่ตัว ผู้หญิงที่เคยเป็นทาสรับใช้หรือเป็นเมียทาสของนายเงินบางคน เมื่อได้รับการปลดปล่อยกลับเกิดปัญหาขึ้นเพราะไม่มีทางไป ไม่มีที่พึ่ง เคียงกว้าง เพราะกลับไปหาครอบครัวไม่ได้จำเป็นต้องมาขายตัวให้กับนายเงินที่เป็นเจ้าของสำนัก หรือ โรงหญิงนครโสเภณีอีก ในช่วงนี้จำนวนโสเภณีจึงเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ได้ 3 ปี ประเทศไทยก็ประกาศใช้กฎหมายหัวเดี้ยวเมียเดี้ยว ผู้ชายจึงหมดสิทธิที่จะสะสมเมียไว้ในบ้านเหมือนสมัยก่อน ส่วนผู้หญิงที่เคยถูกเลี้ยงไว้เป็นเมียเล็กเมียน้อยในบ้านก็แตกกระสานซ่านเซ็นออกมา หลายคนบ่าหน้าเข้าสำนักเป็นโสเภณี อีกด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการเปิดให้มีการค้าประเวณีอย่างถูกกฎหมายก็คือ นอกจากจะทำให้มีโสเภณีเถื่อนซึ่งไม่ยอมจดทะเบียนเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีการนำหญิงต่างชาติโดยเฉพาะหญิงจีนมาค้าประเวณีในประเทศ รวมทั้งยังมีการพาออกไปขายตัวยังต่างประเทศโดยเฉพาะทางภาคใต้ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น รัชกาลที่ 7 จึงทรงพระกรุณาให้ตรา พ.ร.บ. ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก พุทธศักราช 2471” ขึ้นเพื่อควบคุมแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2537 :139) กล่าวว่า การจดทะเบียนโสเภณีตาม พ.ร.บ.สัตujur โรค ร.ศ.127 ควบคุมการค้าประเวณีไม่ได้ผล เพราะจากรายงานของกรมตำรวจพบว่า โสเภณีเดือนมีมากกว่าโสเภณีที่จดทะเบียนอยู่หลายเท่า และในปีที่มีการยกเลิก พ.ร.บ.คือ พ.ศ.2503 ก็ปรากฏว่ามีโสเภณีจดทะเบียนเพียง 298 คน ในขณะที่มีโสเภณีเดือนที่ถูกจับกุมถึง 8,355 คน ประกอบกับกระแสการต่อต้านการค้าหญิง และเด็กของประชาคมโลก ผ่านองค์การสหประชาชาติ ซึ่งก็มีผลทำให้ประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกอยู่ต้องปรับเปลี่ยนกฎหมายที่ใช้อยู่ คือ พ.ร.บ.สัตujur โรค ร.ศ.127 ที่อนุญาตให้มีการค้าประเวณีซึ่งเท่ากับเป็นการสวนกระแสโลก การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ทำให้มีการยกเลิก พ.ร.บ.สัตujur โรค ร.ศ.127 โดยมีการตรา “พ.ร.บ.ปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503” ขึ้นมาแทนซึ่ง พ.ร.บ.ฉบับนี้ก็ยังคงเป็นกฎหมายหลักที่ใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น การค้าประเวณีอย่างเปิดเผยจึงถือเป็นเรื่องผิดกฎหมายที่มุ่งปรามไม่ให้ปรากฏในขณะที่การเปิดสถานบริการ สถานเริงรมย์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการทางเพศ กลับเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมาย โสเภณีซึ่งเป็นผู้ขายบริการ หรือขายประเวณี จึงเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายโดยตรง โสเภณีจึงต้องแอบแฝงอยู่ใน สถานบริการที่ไม่ผิดกฎหมาย เพื่อหารายได้ กฎหมายในปัจจุบันจึงเท่ากับเอื้ออำนวยประโยชน์โดยตรงแก่ธุรกิจสถานบริการต่าง ๆ ที่หาประโยชน์จากการขายประเวณีแอบแฝงของหญิงบริการซึ่งก็คือโสเภณีในรูปแบบต่าง ๆ ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมจะมองอาชีพนี้ด้วยความรังเกียจเหยียดหยาม ประณามว่าเป็นการบ่อนทำลายศีลธรรมจรรยา ตลอดจนเป็นที่เพาะเชื้อโรคร้ายแรง เช่น กามโรค โรคเอดส์ เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย และกำหนดบทลงโทษผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแทบทุกฝ่ายก็ตาม แต่กลับพบว่าสถิติของโสเภณีไม่ได้ลดลงเลยแม้แต่น้อย แต่สถิติกลับเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม

ข้อมูลที่แน่ชัดของโสเภณี ดูจะเป็นคำตอบที่หาตัวเลขที่ชัดเจนได้ยาก แม้ว่าคนในวงการที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งนักวิชาการ นักวิจัยตามสถาบันต่าง ๆ จะพยายามหาคำตอบด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ผลสุดท้ายก็เป็นเพียงแค่การคาดประมาณ ซึ่งทำให้มีตัวเลขโสเภณีแตกต่างกัน มุลนิธิเด็กรายงานในปี พ.ศ. 2534 ว่ามีโสเภณีอยู่ประมาณ 2 ล้านคน ในจำนวนนี้มีโสเภณีเด็ก 8 หมื่นคน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537 :157)

ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการล่อลวงหญิงไปค้าประเวณี ของกรมตำรวจรายงานเมื่อปี พ.ศ. 2535 ว่ามีโสเภณี 2 แสนคน เป็นโสเภณีเด็ก 1 หมื่นคน กองกามโรค กระทรวงสาธารณสุขมีตัวเลขจำนวนโสเภณีอยู่ประมาณ 1 แสนคน เป็นโสเภณีเด็ก 1 หมื่น 5 พันกว่าคน เป็นตัวเลข

รายงานในปี พ.ศ. 2535 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีตัวเลขจากการสำรวจและการศึกษาของ นักวิชาการอีกหลายแห่ง เมื่อนำจำนวนโสเภณีของแต่ละองค์กรคาดประมาณออกมาเป็นตัวเลขอยู่ในช่วง 1 แสน ถึง 2 แสนคน ถ้าเรามีโสเภณี 2 ล้านคน ก็แสดงว่าผู้หญิงที่อายุอยู่ในช่วง 15 – 29 ปี ซึ่งมีอยู่ประมาณ 8.5 คนนั้น ทุก 4 คน จะเป็นโสเภณี 1 คน

จากงานวิจัยเรื่อง ภาพรวมเศรษฐกิจนอกกฎหมายของไทยและข้อเสนอทางด้านนโยบาย ของ ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะระบุว่า ปัจจุบันสำรวจพบว่าในประเทศไทยมีโสเภณีอยู่ถึง 150,000 – 200,000 คน แต่ละคนทำงานโดยเฉลี่ยเดือนละ 25 วัน ได้รับค่าบริการวันละ 1,000 บาท หากคำนวณตัวเลขคร่าว ๆ จะพบว่า กระบวนการค้ากามจะมีรายได้โดยประมาณปีละ 45,000 - 60,000 ล้านบาท ในขณะที่ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และฉบับล่าสุดคือ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง และเด็ก พ.ศ. 2540 ที่ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก ชื่อชาย จำหน่าย พามา หรือส่งไปยังที่ใด รับหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ซึ่งหญิงหรือเด็ก หรือจัดให้หญิงหรือเด็กกระทำการ หรือยอมรับการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ ก็จะมีผิดกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิ ภาพเด็กและเยาวชน โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ จะรวมถึงการเตรียมการเพื่อกระทำความผิดและ สมคบกัน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดด้วย (กรุงเทพฯธุรกิจ, ฉบับวันจันทร์ที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2543)การخابบริการทางเพศกับสวัสดิการของรัฐ

2.3.1 การเกิดตลาดการค้าประเวณี

สามารถพิจารณาจากปัจจัย 3 ประการคือกลไกตัวกลางหรือผู้ประกอบการค้าประเวณี ลูกค้าผู้ใช้บริการ และผู้ค้าบริการโดยเฉพาะหญิงและเด็ก (มูลนิธิผู้หญิง, 2540) โดยมีรายละเอียด กล่าวคือ

1. กลไกตัวกลางหรือผู้ประกอบการค้าประเวณี หรือผู้ประกอบการ เป็นกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดตลาดการค้าประเวณี โดยที่การค้าประเวณีขัดต่อกฎหมายและศีลธรรม ประกอบกับการที่หญิงขาดแหล่งที่เหมาะสมที่จะพบปะกับลูกค้าของตน ขณะเดียวกัน เด็กยังต้อง วุฒิภาวะ ไม่สามารถดำเนินการค้าประเวณีด้วยตนเอง โดยมีกลไกหรือตัวกลางหรือผู้ประกอบการ ในรูปแบบต่างๆ คอยเอื้ออำนวยให้เกิดการค้าประเวณีซึ่งมีรูปแบบอย่างหลากหลายเช่นองค์กร อาชญากรรมซึ่งจะมักประกอบอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายหลายด้านไม่ว่าจะเป็นธุรกิจฟอกเงิน ค้า ยาเสพติด พนัน ค้าหญิงและเด็กเป็นต้น นอกจากนี้อาจเป็นเพียงกลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่มีการใช้

เครือข่ายของโทรศัพท์หรือ Internet (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 2545) ในการเป็นตัวกลางของคน เครือข่ายเหล่านี้จะมีการติดต่อกันแบบหน่วยต่อหน่วย (Cellular) ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลจะสามารถจับกุม กวาดล้างหน่วยใดหน่วยหนึ่งได้ ก็ไม่สามารถหยุดยั้งธุรกิจนอกกฎหมายเหล่านี้ได้เพราะมีหน่วย ติดต่อกันทดแทนได้ไม่สิ้นสุด

ธุรกิจบริการ อาทิเช่นสถานอาบอบนวด บาร์เบียร์ ร้านอาหารสุราซึ่งมีหญิง บริการ คาเฟ่ลับประเภทต่างๆ บริการเพื่อนเที่ยว (นิตยา รังวังพาล, 2539) เป็นต้น มีบทบาทใน การค้าประเวณีแอบแฝงเพราะเป็นกลไกที่เหมาะสมต่อการพบปะของผู้ค้ากับลูกค้าโดยเฉพาะอย่าง ยิงโรงแรมหรูเป็นกลไกอำนวยความสะดวกที่สำคัญที่สุดในการใช้บริการทางเพศ ประมาณปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การแข่งขันของธุรกิจบริการได้มีการนำเอาการค้าประเวณีหรือบริการทางเพศ มาใช้เป็นเครื่องดึงดูดใจลูกค้าด้วยการจ้างพนักงานหญิงหรือเด็กหญิงในอัตราค่าจ้างที่ต่ำมาก (เดือน ละ 1,000-3,000 บาท) เพื่อกระตุ้นให้หญิงหรือเด็กหญิงเหล่านี้หารายได้เสริมจากการค้าประเวณี ไม่ เพียงแต่การใช้พนักงานประจำเท่านั้น ผู้ประกอบการยังดึงดูดใจหญิงหรือเด็กหญิงด้วยการให้เข้ามา คัมภีร์หรือให้สิทธิพิเศษอื่นๆ เพื่อเสริมแรงจูงใจให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการมากยิ่งขึ้น เพราะลูกค้า ที่มาใช้บริการบ่อยอาจต้องการความแปลกใหม่จากหญิงและเด็กหน้าใหม่ที่ต่างไปจากพนักงาน ประจำของตน

ดังนั้น กลไกที่กล่าวมาข้างต้นจึงควรเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการใช้กฎหมายเข้าไปปราบปราม เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ก่อปัญหาการค้าหญิงและเด็กในประเทศไทย

2. ลูกค้าผู้ใช้บริการ หากพิจารณาถึงกลุ่มลูกค้าผู้ใช้บริการจะพบว่าเกือบ 100% เป็นลูกค้าชาย ซึ่งอาจประเมินได้ว่าเกิดจากปัญหาการแบ่งแยกทางเพศในสังคมไทย ในทางกายภาพ การมีความต้องการทางเพศระหว่างหญิงกับชายไม่แตกต่างกัน แต่สังคมจะควบคุมการแสดงความต้องการให้ตอบสนองทางเพศของหญิงมากกว่าชาย ด้วยวิธีการทางกฎหมาย เช่น ภาระการอุปการะ เลี้ยงดูบุตรตกอยู่แก่ฝ่ายมารดา โดยไม่ต้องมีการพิสูจน์ ขณะที่ต้องพิสูจน์ว่าชายจะต้องมีหน้าที่ อุปการะเลี้ยงดูบุตรหรือไม่ และภาระการพิสูจน์ก็จะตกอยู่แก่ฝ่ายหญิงผู้เป็นมารดา(ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว) ทำนองเดียวกัน ชายผู้เป็นสามี สามารถฟ้องหย่าภริยา ได้หากภริยามีชู้ แต่ถ้าภริยาจะฟ้องหย่าสามีได้ สามีต้องยกข้อหญิงอื่นเป็นภริยา (ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 อนุ 1) รวมทั้งจารีตประเพณีซึ่งทำให้ชายสามารถแสดงออก ถึงความต้องการที่จะให้ตอบสนองทางเพศได้อย่างเสรีเมื่อเทียบกับเพศหญิงของหลายสังคม

โดยเฉพาะสังคมไทย และเมื่อมีปัจจัยต่างๆมากระตุ้นก็ทำให้ผู้ชายกลายเป็นลูกค้าผู้ใช้บริการทางเพศได้โดยง่าย ดังมีรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้คือ (นิตยา รังวังพาล, 2539)

- สภาพที่ทำให้ชายต้องอยู่ห่างไกลจากครอบครัว เช่นการเป็นแรงงานย้ายถิ่นหรือแรงงานขนส่งคนมาคมซึ่งไม่มีหลักแหล่งที่อยู่แน่นอน ทหารเกณฑ์หรือทหารถูกย้ายไปประจำการในต่างถิ่นและไม่ได้นำครอบครัวไปอยู่อาศัยด้วยกัน นักท่องเที่ยวชายที่ไม่ได้เดินทางไปกับครอบครัว เมื่อมีความต้องการทางเพศ ไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือการถูกกระตุ้นก็ตาม จะไปแสวงหาบริการทางเพศจากตลาดการค้าประเวณี

- มีปัญหาทางด้านจิตใจ ซึ่งอาจรุนแรงถึงขั้นมีพยาธิสภาพทางจิต เช่นมีอาการ Pedophilia (ชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก) (พิภพ อุดมทรัพย์ และคณะ, 2544) หรือมีอาการเสพติดทางเพศ อาจไม่มีความสุขในครอบครัว หรือไม่มีความสุขทางเพศกับภริยา เพราะคุ้นเคยกับการมีเพศสัมพันธ์กับหญิง ผู้ให้บริการทางเพศที่ไม่จำเป็นที่ชายจะต้องตอบสนองความต้องการทางเพศเหมือนการมีเพศสัมพันธ์กับภริยาเป็นต้น หรืออาจมีปัญหาเสพติดทางเพศ เมื่อเกิดความต้องการทางเพศแล้วไม่สามารถควบคุมตนเองในเรื่องเพศได้

- การควบคุมหรือลดจำนวนของลูกค้าผู้ใช้บริการ ต้องใช้มาตรการทางการแพทย์ กฎหมายป้องกันปราบปรามการค้าหญิงและเด็กควบคู่ไปกับการปราบปรามจับกุมลูกค้าซึ่งมีอาการ Pedophilia หรือบริการทางการแพทย์สำหรับผู้มีปัญหาเสพติดทางเพศ

3. ผู้ค้าบริการเฉพาะหญิงและเด็ก โดยปกติหญิงและเด็กไม่ควรจะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์เงินต้องมาค้าประเวณี หากไม่มีปัจจัยแทรกซ้อนซึ่งมาจากสาเหตุทั้งด้านส่วนตัวของผู้ค้าและครอบครัวของผู้ค้ากล่าวคือ (นิตยา รังวังพาล, 2539)

- การใช้จ่ายเงินเกินตัว ซึ่งเกิดจากการสะสมหนี้สินที่ไม่สอนเรื่องการควบคุมตนเองและการจัดระบบการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของตน หรือพ่อแม่ของผู้ค้าอาจมีวิธีการเลี้ยงดูที่ผิดปกตรวมทั้งเป็นแบบอย่างในการใช้จ่ายเงินเกินตัวด้วย ผู้ค้าประเวณีจึงอาจยอมค้าประเวณีเพียงเพื่อต้องการได้เงินไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือเที่ยวเตร่

- ดิถยาเสพติดหรือติดการพนัน จึงจำเป็นต้องหารายได้จำนวนมากเพื่อมาใช้จ่ายค่านี้นี้
- มีปัญหาทางด้านจิตใจ เช่นถูกล่วงเกินทางเพศ หรือถูกคนรักทอดทิ้งและรู้สึกว่าคุณค่า มีอาการของการซ้ำเติมตนเอง (Victimization)
- ในครอบครัวมีการใช้ความรุนแรงจนผู้ค้าไม่สามารถทนอยู่อาศัยต่อไปได้ก็หนีออกจากบ้าน หากไม่มีความสามารถที่จะพึ่งตนเอง หรือหารายได้เลี้ยงดูตนเองตามปกติ ก็จะหันไปค้าบริการทางเพศ
- ครอบครัวยากจน จำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่แยกไปทำงานทำในเมืองหรือท้องถิ่นอื่น
- ครอบครัวใช้จ่ายเงินเกินตัว ด้วยการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย กู้หนี้ยืมสินไปใช้จ่ายหรือเพื่อการลงทุนแต่ขาดทุน คนในครอบครัวเล่นการพนันหรือเสพยาเสพติดจนครอบครัวยากจน
- เกิดการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธในถิ่นที่อยู่หรือภูมิถิ่นเนา ทำให้ต้องอพยพหรือลี้ภัยไปอยู่ที่อื่น โดยไม่สามารถหารายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวด้วยวิธีการอื่นๆ จึงหันมาค้าประเวณี

จะเห็นได้ว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ค้าจำเป็นต้องบูรณาการเอาทั้งกลไกทางการแพทย์ กลไกทางสังคมสงเคราะห์ และกลไกทางกฎหมายมาใช้ร่วมกันจึงจะสามารถหวังผลได้ รวมไปถึงการสร้างร่วมมือระหว่างประเทศทั้งเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมายกับประเทศที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 รูปแบบการค้าประเวณี

2.3.2.1 การค้าประเวณีมีลักษณะ 2 ประการได้แก่

1) การค้าประเวณีที่ปราศจากตัวกลาง หรือไม่ผ่านกลไกของตลาดค้าประเวณี ซึ่งจะอยู่ในรูปของการเตร็ดเตร่หรือเสนอตัวให้ลูกค้าโดยตรง มักจะเป็นการค้าในวงจำกัด เพราะเมื่อไม่ผ่านกลไกตลาด ก็ไม่สามารถติดต่อกับลูกค้าในวงกว้างและรายได้น้อยไม่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมหรือผู้ค้ำมนุษย์ ปกติจะไม่มีใครมีความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ผู้ค้าประเวณีกลุ่มนี้จึงไม่ได้อยู่ในขอบเขตของงานวิจัยที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหา

2) การค้าประเวณีโดยผ่านตัวกลางหรือกลไกของตลาดการค้าประเวณีไม่ว่าจะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โทรศัพท์มือถือหรือ Internet) (หนังสือพิมพ์ตลาดวิเคราะห์, 2545) สื่อมวลชน (โฆษณา บริการแอบแฝง เช่นบริการเพื่อนเที่ยวหรือ Escort) หรือผ่านทางธุรกิจบริการแขนงต่างๆ รวมทั้งสถานค้าประเวณีโดยเฉพาะ ซึ่งปกติจะขัดต่อกฎหมายอาญา กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก กฎหมายคนเข้าเมือง ฯลฯ

หากเด็กหรือหญิงตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยถูกล่อลวงหรือข่มขืนใจไปค้าประเวณี ผู้เสียหายเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะให้ความร่วมมือแก่รัฐในการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามตัวกลางหรือองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง มากกว่ากลุ่มที่ถูกชักจูงหรือล่อด้วยผลประโยชน์และรายได้ เพราะลักษณะหลังนี้เป็นการต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน จำเป็นต้องอาศัยกลไกทางสังคมสงเคราะห์และการแพทย์เข้ามาช่วยเสริมแรงของกลไกทางกฎหมายในการปราบปรามผู้ค้ำมนุษย์หรือองค์กรอาชญากรรมดังกล่าวด้วย

2.3.2.2 รูปแบบการค้าประเวณีจากปัจจัยรอง

ปัจจัยที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับตลาดการค้าประเวณี ซึ่งไม่ใช่ปัจจัยหลักที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น แต่เป็นปัจจัยเสริมได้แก่

1. บริโภคนิยม (Consumerism) พบว่าเด็กนักเรียนจำนวนมากแม้ไม่ได้ขาดโอกาสทางการศึกษาไม่มีปัญหาความยากจน หรือไม่ได้อยู่ในครอบครัวที่ยากจน แต่ก็ได้ค้าประเวณีเพราะเด็กเหล่านี้ใช้จ่ายเงินเกินตัว จากการเที่ยวกินดื่ม ชื้อของใช้ราคาแพง ถ้าพิจารณารายละเอียดแล้วจะเห็นว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายเกินตัว จนไปค้าประเวณีเพื่อนำรายได้มาจุนเจือการ

ใช้จ่ายของตนเองเป็นผลจากการที่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับผู้ค้า โดยหลักแล้วพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ต้องสอนทักษะในการจัดการปัญหาในชีวิตให้แก่ลูก ต้องพัฒนาทักษะสังคม การดำเนินชีวิต ซึ่งรวมทั้งการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับความเป็นจริง รวมถึงการควบคุมตนเองในขอบเขตที่เหมาะสม นอกจากนี้รวมถึงการหารายได้เสริมโดยไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม กฎหมาย เช่น เป็นลูกจ้างในร้าน การหางานพิเศษรับงานเป็นชิ้น เช่น งานพิมพ์ดีด เย็บปัก ซึ่งสามารถหารายได้เสริม สิ่งที่กำลังกล่าวมาต้องถ่ายทอดจากผู้ปกครองเป็นหลัก หากผู้ปกครองไม่ได้ถ่ายทอดโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี ก็จะทำให้เกิดปัญหาบริโภคนิยม

2. โลกาภิวัตน์ (Globalization) ของการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ การที่เด็กจำนวนมากติดเกมคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต เป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีทั่วโลก และครอบคลุมมาถึงประเทศไทยทำให้ประชาชนใช้เครื่องมือสื่อสารติดตามตัวมากขึ้น หรือเสพติดการเล่นเกมทางอินเทอร์เน็ตซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก เช่น การซื้อคอมพิวเตอร์ การใช้โทรศัพท์ หากพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่าเป็นปัจจัยเดียวกับบริโภคนิยม ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองต้องให้การศึกษาแนะนำการใช้อุปกรณ์เหล่านี้โดยที่เด็กสามารถควบคุมตนเองได้ และไม่ตกเป็นทาสของการใช้จ่ายเงินซื้อสิ่งของ หรือเทคโนโลยีที่ฟุ่มเฟือยจนหันไปค้าประเวณีเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่าย

3. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นการค้าบริการทางเพศได้ เช่น การใช้บริการเพื่อนเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สนับสนุนสถานบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าประเวณี หรือการค้าบริการทางเพศ ดังนั้นปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่ขึ้นต่อธุรกิจบริการ ส่วนนโยบายการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งเสริมบริการเหล่านี้จะไม่มีผลต่อการค้าประเวณี ตัวอย่างเช่น นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศกาลอาหารไทย เทศกาลผลไม้ไทย ซึ่งเป็นรูปแบบของธุรกิจขายอาหาร ที่ไม่มีผลต่อการค้าประเวณี การส่งเสริมการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นการบริการนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการขายตัวของสถานบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้การค้าประเวณีดึงดูดลูกค้าเพื่อทำการตลาด มีผลสนับสนุนการค้าประเวณี

4. ค่านิยม หมายถึงการที่คนพยายามตามแฟชั่น โดยใช้ของราคาแพงของใช้ที่มีชื่อเพื่อเป็นสิ่งที่ทำให้เชิดหน้าชูตา เป็นแขนงหนึ่งของบริโภคนิยม

2.4 สาเหตุของการค้าหญิงและเด็กเพื่อบริการทางเพศในประเทศไทย

ปัญหาการค้าหญิงและเด็กเพื่อบริการทางเพศในประเทศไทย มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาอยู่ 2 ประเด็น คือ (ศรีสวัสดิ์ เลอวงส์รัตน์, 2549)

2.4.1 การค้าหญิงและเด็กจากชนบทสู่ตัวเมือง มีปัจจัยพื้นฐานที่เป็นสาเหตุสำคัญ คือ

1. ปัญหาความยากจน ความยากจนเป็นปัญหาที่หญิงและเด็กเหล่านี้ต้องประสบอยู่ทุกวัน ความอดอยากที่ครอบครัวได้รับ รายได้ และผลผลิตที่ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต เนื่องจากหญิงและเด็กที่พบส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพทำนา เมื่อผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก็ต้องมีการกู้ยืมมาลงทุนในปีต่อไป แต่ละปีจึงมีหนี้สินเพิ่มขึ้น บางครอบครัวหนี้สินมิได้เกิดจากผลผลิตไม่เพียงพอ แต่เกิดจากความอยากได้ในสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่รู้จักจบสิ้น ทำให้ต้องขวนขวายที่จะได้มาซึ่งสิ่งนั้น หนี้สินจึงเพิ่มพูน ประกอบกับภาวะความล้มเหลวของการพัฒนาชนบท ก็ยิ่งก่อให้เกิดสภาพความยากจนมากขึ้น

2. ปัญหาครอบครัวแตกแยก บิดา มารดาหย่าร้าง ทำให้เด็กถูกทอดทิ้ง หรือได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กขาดความอบอุ่น และรู้สึกไม่มั่นคง เป็นเหตุให้ถูกชักจูงไปประพฤติดนในทางที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย

3. ปัญหาครอบครัวมีค่านิยมไม่ต่อต้านการไปประกอบอาชีพค้าประเวณี ทำให้บิดามารดาไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องเสียหายที่บุตรสาวไปประกอบอาชีพค้าประเวณี เพื่อนำมาช่วยเหลือครอบครัว หรือช่วยขกฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของสังคมรวมถึงค่านิยมเรื่องความกตัญญูของหญิงสาวที่ต้องการช่วยเหลือครอบครัว ทำให้ตัดสินใจที่จะค้าประเวณี นอกจากนี้ค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อในเรื่องของวัตถุ บริโภคนิยม ก็ผลักดันให้หญิงและเด็กสาวต้องกลายเป็นเหยื่อของกระบวนการค้าหญิงและเด็กมากขึ้น

4. ปัญหาการศึกษา เด็กมีโอกาสด้านการศึกษาน้อย ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ หรือได้รับการฝึกฝนอาชีพ แม้จะได้รับการศึกษาภาคบังคับ ก็ไม่เพียงพอที่จะใช้ในการดำรงชีวิตพึ่งพาตนเองในชีวิตประจำวันได้ การที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อยทำให้ขาดวิสัยทัศน์ในการคิดพิจารณา แยกแยะสิ่งดีงาม พ่อแม่ของเด็กเองก็ไม่มีการศึกษาพอที่จะแยกแยะความควร ไม่ควร ไม่สามารถชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่ลูก ๆ สนใจแค่ปัญหาปากท้องและความเป็นอยู่ จึงกลายเป็นคนซื่อและโง่ ไม่รู้หรือรู้ไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของคนที่ทำกินโดยการล่อลวงจากในเมือง ทำให้ถูกชักจูงง่าย และตกเป็นเบี้ยล่างของกลุ่มคนที่มีอำนาจทางการเงิน ภูมิภาวะของเด็กเองก็น้อยเกินกว่าที่จะคิดถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ข้างหน้า มองเพียง

ผลประโยชน์ที่มีผู้นำมาบอกกล่าว โนม่น้ำ ชักจูง จนในที่สุดทำให้หญิงและเด็กจากชนบทต้องเป็นเหยื่อกลายเป็นสินค้าที่ถูกควบคุมและแสวงหาผลประโยชน์ของกระบวนการค้ามนุษย์

2.4.2 การค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ โดยหญิงและเด็กจะถูกล่อลวงเพื่อให้ไปทำงานบริการ ต่างประเทศในต่างประเทศ ซึ่งมีสาเหตุหลักดังนี้ (ศรีสวัสดิ์ เลอวงส์รัตน์, 2549)

1. เศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่า สาเหตุหลักของปัญหาการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติเพื่อการค้าบริการทางเพศ คือ ปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความล้มเหลวของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การแก้ไขปัญหาค่าเงินบาทในชนบท ทำให้เกิดการโยกย้ายแรงงานของชนบทเข้ามายังตัวเมือง แต่แรงงานในชนบทที่โยกย้ายเข้ามาทำงานในเมืองก็ประสบปัญหาอื่น เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานในเมือง ไม่สามารถจะรองรับแรงงานได้อย่างเพียงพอ ทำให้แรงงานหญิงบางส่วนต้องถูกชักนำ ล่อลวงไปทำงานยังต่างประเทศ ซึ่งในที่สุดก็เข้าสู่อาชีพบริการและค้าประเวณี เนื่องจากด้อยการศึกษา ขาดความรู้และประสบการณ์ ไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของผู้ได้ประโยชน์จากธุรกิจการค้าหญิงและเด็กเพื่อการค้าบริการทางเพศ

2. ค่านิยม สังคม และการเลียนแบบ มีส่วนสนับสนุนให้ผู้หญิงและเด็กต้องกลายเป็นเหยื่อของกระบวนการการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติเพื่อการค้าบริการทางเพศ กล่าวคือ ค่านิยมและสภาพสังคมในระบบผู้ชายเป็นใหญ่ ทำให้ผู้หญิงถูกกำหนดบทบาทเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ชาย โดยเฉพาะความต้องการในทางเพศ นอกจากนี้สภาพสังคมและค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ ฟูมฟือ เกินฐานะบริโภคนิยม และนิยมวัตถุในระบบสังคมที่นิยมเงินเป็นใหญ่ ดังนั้น เมื่อรายได้น้อย แต่เพื่อสนองต่อความต้องการทางวัตถุ ก็ยอมเป็นหนี้เป็นสิน และวิธีใดที่จะสะดวกสบายได้เงินจำนวนมาก ๆ ง่าย ๆ และรวดเร็ว ก็ยอมเป็นสิ่งผิดและผิดกฏให้ทำ โดยเห็นตัวอย่างจากครอบครัวที่ขายลูกสาวไปเพื่อให้ค้าประเวณี และสามารถยกฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น เช่น สร้างบ้านหลังใหม่ มีรถจักรยานยนต์ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้ชุมชนยอมรับ ชื่นชมในวัตถุอำนาจของเงิน และเห็นอาชีพนี้ เป็นสิ่งที่ดีมีการตอบแทนเป็นวัตถุที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน จึงเกิดการเลียนแบบกันขึ้น ครอบครัวอื่น ๆ ที่มีลูกสาวพยายามผลักดันให้ลูกสาวของตนเข้าสู่การค้าประเวณี เพราะความต้องการบริโภคด้านวัตถุมากเกินไป และประกอบกับมีการชักจูงจากผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้ ซึ่งมักจะปกปิดถึงความเลวร้าย และความทุกข์ที่ตนได้รับจากอาชีพนี้ให้คนในหมู่บ้านได้รับรู้ แต่จะให้ข้อมูลกับชุมชนถึงความสะดวกสบายที่ได้รับจากการประกอบอาชีพค้าประเวณี ส่งผลให้เด็กหญิงในชนบทเลียนแบบเข้าสู่อาชีพนี้มากขึ้น

3. การเข้ามาตั้งฐานทัพอเมริกันในประเทศไทย การเข้ามาตั้งฐานทัพอเมริกันในประเทศไทย และใช้ประเทศไทยเป็นจุดพักระหว่างสงครามเวียดนาม ช่วง พ.ศ.2505 – 2519 ได้มีส่วนส่งเสริมให้มีการค้าประเวณีอย่างแพร่หลายและทำให้โสเภณีในประเทศไทยเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากมาย และยังเป็นจุดกำเนิดของการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติเพื่อการบริการทางเพศอีกด้วย กล่าวคือ การใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพและสถานที่พักผ่อนจากสงครามได้ส่งผลให้ธุรกิจทางเพศ เช่น บาร์, ไนต์คลับ, สถานอาบ, อบ, นวด ฯลฯ ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับความต้องการของทหารเหล่านั้น หญิงไทยจำนวนไม่น้อยได้หันเหชีวิตเข้าสู่การค้าประเวณีในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โสเภณีและเมียเช่า

4. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล จากการที่รัฐบาลไทยมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันจำนวนโสเภณีในประเทศไทยก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นี้นอกจากจะเป็นความพยายามของรัฐบาลแล้ว เอกชนก็มีส่วนอย่างมากในการลงทุนด้วยรูปแบบของธุรกิจ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งธุรกิจเหล่านี้นอกจากจะเสนอรายการท่องเที่ยวแบบปกติแล้ว ยังได้โฆษณาเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการทางเพศจากหญิงไทยอีกด้วย นอกจากนี้อิทธิพลของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทย ซึ่งนอกจากจะส่งผลให้มีการเพิ่มจำนวนโสเภณีอย่างรวดเร็วแล้ว การที่มีรายได้ที่ดี รวมทั้งได้รู้จักกับนักท่องเที่ยวเหล่านี้ ทำให้มีโอกาสที่จะถูกชักจูงหรือถูกล่อลวงให้ไปค้าประเวณียังต่างประเทศมากขึ้น ประกอบกับรายได้ที่สูงมากเมื่อเทียบกับการทำงานในประเทศไทย จึงเป็นเครื่องล่อใจธุรกิจหรือกระบวนการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ เพื่อจัดส่งหญิงไทยไปค้าประเวณียังต่างประเทศให้เกิดขึ้นอย่างมากมาย

2.5 ปัญหาในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อการค้าหญิง

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคมติดตามมา โดยเฉพาะปัญหาโสเภณีและการค้าหญิง จากบทความของธีรนาถ กาญจนอักษร, 2542 : 35-45 ปัญหาการค้าหญิงมิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยประเทศเดียว หากเกิดขึ้นกับประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศที่มีลักษณะเศรษฐกิจที่พัฒนาไปสู่ระบบทุนนิยมแต่อยู่ในระดับที่ต่ำหลัง หลายประเทศในบริเวณใกล้เคียงประเทศไทย เช่น ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ฯลฯ ขณะเดียวกันผู้ซื้อหรือลูกค้าต่างประเทศก็มาจากประเทศตะวันตกที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมหรือประเทศทุนนิยมก้าวหน้า เช่น เยอรมัน สวีเดน ญี่ปุ่น ฯลฯ ส่วนลูกค้าในประเทศจะเป็นพวกที่มีฐานะทางการเงินดี ประสบความสำเร็จในธุรกิจ หรือเป็นพวกที่ได้เปรียบในการช่วงชิงผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพบว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดขึ้นและการเจริญเติบโตของกระบวนการค้าหญิงในประเทศไทย ดังนี้

2.5.1 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่ดำเนินการพัฒนาในเงื่อนไข 4 ประการ ดังนี้คือ

1. พัฒนาแบบไม่สมดุลย์ โดยมุ่งเน้นภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตร
2. พัฒนาโดยเน้นเมืองเป็นหลัก
3. ธุรกิจทางเพศจีบทบาทเป็นตัวช่วยปรับในภาวะวิกฤติการณ์และช่วยคำนวณความอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจ
4. มีความสัมพันธ์ในลักษณะขึ้นต่อกับประเทศทุนนิยมที่พัฒนาแล้ว

1. การพัฒนาแบบไม่สมดุลย์

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา 4 แผน ประเทศไทยมุ่งเน้นนโยบาย “ทำประเทศไทยให้เป็นอุตสาหกรรม” อย่างหนัก ซึ่งเป็นผลให้สัดส่วนของผลผลิตจากภาคเกษตรในมูลค่าของผลผลิตรวมภายในประเทศลดลงจาก 33% (ตัวเลข พ.ศ.2503) เมื่อก่อนที่จะเริ่มแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (2504-2509) เหลือเพียง 20.6% (ตัวเลข พ.ศ.2525) หลังจากแผนพัฒนา 4 ฉบับผ่านไป

ในขณะที่ผลผลิตในภาคเกษตรลดความสำคัญลง หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเกิดความชะงักงันในภาคเกษตรนั้น ภาคอุตสาหกรรมของไทยก็ประสบปัญหาและขีดจำกัดหลายประการ โดยเหตุที่ต้องพึ่งพาต่างประเทศสูง ทั้งในแง่วัตถุดิบ เทคโนโลยี สินค้าประเภททุน และการจัดการ อีกทั้งความสามารถของการแข่งขันในตลาดต่างประเทศก็ต่ำ ยกเว้นอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้แรงงานจำนวนมาก (labor intensive) ในการผลิต ซึ่งจะต้องอยู่บนเงื่อนไขของการคุ้มครองค่าแรงงานให้ต่ำ การพัฒนาอุตสาหกรรมจึงกลายเป็นปัญหา แทนที่จะเป็นทางแก้ เพราะนอกจากจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล (ซึ่งส่วนใหญ่มาจากแหล่งรายได้ภาคเกษตรในชนบท) เพื่อเตรียมพลังงาน การคมนาคมขนส่ง และบริการพื้นฐานต่าง ๆ แล้ว อุตสาหกรรมในเขตตัวเมืองเหล่านี้ยังต้องอาศัยความคุ้มครองจากรัฐบาล ทั้งในด้านนโยบายเกี่ยวกับค่าแรงงาน ราคาสินค้าเกษตรและมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อความคงอยู่และการขยายตัวต่อไป ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ภาวะความยากจนของผู้ที่ต้องแบกรับภาระอันเกิดจากนโยบายดังกล่าว ซึ่งได้แก่เกษตรกรในชนบทและกรรมกรในตัวเมืองนั่นเอง ส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ก็คือผู้ที่มีฐานะเป็นเจ้าของทุน โดยเฉพาะเจ้าของนายทุนรายใหญ่ ๆ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาจึงส่งผลให้คนส่วนใหญ่ของประเทศยากจนลง ในขณะที่คนส่วนน้อยจำนวนหนึ่งร่ำรวยขึ้น

2. พัฒนาโดยเห็นเมืองเป็นหลัก

นอกจากลักษณะที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1 อุตสาหกรรมในประเทศไทยยังกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่แห่ง ดังจะเห็นได้จากตัวเลขของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งแสดงจำนวนอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ ถึง 50.4% ของโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทั้งหมดจาก พ.ศ. 2503-2522 สภาพที่เมืองเป็นศูนย์กลางของความเจริญและการผูกขาดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งดำเนินมาเป็นเวลานานเข้าเช่นนี้ ผนวกกับความล้มเหลวของเศรษฐกิจภาคเกษตรในชนบท ได้นำไปสู่การขยายตัวอย่างรวดเร็วของตัวเมืองและการอพยพเข้าของแรงงานจากภาคเกษตรในชนบท ซึ่งต้องประสบกับความเสียบริียบในการพัฒนาเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของระบบการผลิตจากแบบเลี้ยงชีพไปสู่ระบบแลกเปลี่ยนในตลาด ซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วพร้อมกับการทำให้ประเทศเป็นอุตสาหกรรมและการไปสู่ทุนนิยมของระบบเศรษฐกิจไทย ตัวเลขจากรายงานของธนาคารโลกฉบับล่าสุดชี้ว่า 1 ใน 5 ของประชากรไทย ปัจจุบันอาศัยอยู่ในเมือง ตัวเลขนี้สะสมมาจากอัตราเพิ่มในระดับร้อยละ 5 ต่อปีของชาวเมืองในระยะ 5 ทศวรรษที่ผ่านมา ในเวลาเดียวกัน ประชากรในชนบทเพิ่มขึ้นด้วยอัตราเพียงร้อยละ 2.5 และเป็นที่คาดคะเนว่า อัตราเพิ่มของประชากรในตัวเมืองจะสูงขึ้นอีกในอนาคต หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจ

การหลั่งไหลของประชากรจากชนบทสู่เมืองทำให้เกิดปัญหาคนล้นงานในการผลิตภาคอุตสาหกรรมในตัวเมือง และเป็นภาระที่ผู้เป็นเจ้าของทุนหรือผู้ว่าจ้างจะกดค่าจ้างแรงงานให้ต่ำ และใช้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามใจชอบเอาเปรียบแรงงานหญิง โดยอ้างว่าแรงงานหญิงควรจะได้ค่าแรงต่ำกว่าชาย เนื่องจากแรงน้อยกว่าหรือความชำนาญงานต่ำกว่า แรงงานสำรองที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือเพื่อให้ลูกจ้างไม่อยู่ในฐานะที่จะสร้างพลังต่อรองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนได้

ปัญหาคนล้นงานและค่าตอบแทนแรงงานที่ต่ำ ทั้งในภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมนี้ เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ธุรกิจทางเพศต้องกลายเป็นทางเลือกแรงงานหญิงจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถจะเข้าไปเป็นกำลังงานในภาคผลิตต่าง ๆ หรือได้รับค่าตอบแทนที่พอเพียงกับความจำเป็นในการครองชีพได้

3. ธุรกิจทางเพศเป็นตัวช่วยปรับในภาวะวิกฤติการณ์และช่วย紓ความอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจ

ท่ามกลางปัญหาที่กล่าวแล้วและวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยอยู่รอดมาได้ด้วยอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจอันเป็นที่น่าพอใจ ด้วยเหตุผลหลายประการ ประการหนึ่งก็คือ การขยายตัวของภาคบริการ ซึ่งเพิ่มความสำคัญขึ้นอย่างมากต่อเศรษฐกิจไทยในช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้ง 4 แผนแรก การขยายตัวของภาคบริการนี้เกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจทางเพศ นับตั้งแต่สหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามาสร้างฐานทัพและสะสมกำลังทางทหารในประเทศไทยเพื่อทำสงครามกับเวียดนามเหนือ ใน พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นปีที่ 2 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแผนที่ 1 (2504-2509) ผลที่ตามมาจากการเข้ามาของฐานทัพอเมริกา 5 แห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออกของไทย ตามมาด้วยทหารประจำการ 40,000-50,000 คน และทหารที่เข้ามาพักผ่อนระหว่างประจำการในประเทศไทย ปีละ 3 หมื่นกว่า ถึง 7 หมื่นคน ในช่วง พ.ศ.2509-2512 นั่นคือ ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งเสนอความบันเทิงและการหย่อนใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดคือ บริการทางเพศ ซึ่งดึงดูดเงินดอลลาร์จากทหารอเมริกาให้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก รายได้จากการนี้ช่วยผ่อนคลาวยภาวะขาดแคลนเงินตราต่างประเทศและลดระดับความรุนแรงของปัญหาความยากจนในชนบทไปได้ส่วนหนึ่ง

เมื่อสงครามเวียดนามยุติลงและสหรัฐอเมริกาถอนฐานทัพออกไปธุรกิจทางเพศที่เพิ่งตั้งตัวติดก็เริ่มจะสั่นคลอน ทำให้เกิดความพยายามในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศกันอย่างขนานใหญ่เพื่อรักษารายได้ให้คงที่ ธุรกิจทางเพศขยายขนาดและรูปแบบของกิจกรรมออกไปต่าง ๆ นานา ในรูปของเช็ทส์ทัวร์และอื่น ๆ ตลอดจนการส่งผู้หญิงออกไปต่างประเทศเพื่อบริการลูกค้าให้ถึงที่ การแข่งขันที่เข้มข้นและผลประโยชน์มหาศาลจากธุรกิจดังกล่าวนำไปสู่การทำงานที่เป็นระบบและการพลิกแพลงรูปแบบจนถึงการโฆษณาด้วย วิธีการต่าง ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน จนอาจจะกล่าวได้ว่า ธุรกิจทางเพศกลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีขายการดำเนินงานอย่างกว้างขวางครอบคลุมจำนวนเงินทุนหมุนเวียนขนาดใหญ่และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของคนหลายฝ่ายอีกทั้งนำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนไม่น้อย บทความของสภาการพิมพ์โลกตีพิมพ์ว่า กิจการเช็ทส์ทัวร์นำเงินตราเข้าประเทศเป็นอันดับสามของสินค้าเข้าทั้งหมด (เดลินิวส์, กรุงเทพฯ วันพฤหัสบดีที่ 4 สิงหาคม 2526) รายได้เหล่านี้ ส่วนหนึ่งช่วยในการสะสมทุนของผู้ดำเนินกิจการ อีกส่วนหนึ่งถูกส่งกลับมายังบิดามารดาและครอบครัวของผู้หญิงในชนบท ความสำคัญของรายได้ดังกล่าวอาจประเมินได้จากข้อเท็จจริงที่เสนอโดยนายเชวง วงศ์ใหญ่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า “เงินธนาณัติที่ส่งไปอำเภอคอกคำใต้ ปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนกว่าร้อยล้าน

ส่วนที่เป็นครีฟตามสาขาเบงก์ต่าง ๆ ภาวะอีกหลายร้อยล้าน เป็นการช่วยเศรษฐกิจของภาคเหนือมาก ความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้น ประชาชนที่อดอยากแทบจะไม่มี” (ไทยรัฐ, กรุงเทพฯ 16 กุมภาพันธ์ 2527)

เงินได้จากธุรกิจเหล่านี้มีได้มาจากต่างประเทศเท่านั้น หากมาจากในประเทศที่ถูกลดประโยชน์ได้จากการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยวิธีต่าง ๆ การทุจริตแรงงานเกษตรกร และผู้มีอำนาจในทางเศรษฐกิจด้วยวิธีอื่น ๆ ซึ่งมีความต้องการที่จะใช้บริการของธุรกิจดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ในขณะที่ผู้หนึ่งส่วนหนึ่งถูกผลักดันให้ตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำทางเศรษฐกิจ และกระโจนเข้าสู่ช่องทางธุรกิจทางเพศที่เปิดอยู่ คนอีกจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นชายก็นำเงินได้ ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นผลจากหยาดเหงื่อแรงงานของพ่อแม่พี่น้องเหล่านั้นมาใช้จ่ายซื้อบริการทางเพศจากผู้หนึ่งเหล่านี้ เพื่อบำบัดความกดดัน คลี่คลายปัญหาทางจิตใจและร่างกายของตน และกลับไปดำเนินการทุจริตเอารัดเอาเปรียบอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ต่อไปในระบบดังกล่าว

4. มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ขึ้นต่อประเทศทุนนิยมที่พัฒนาแล้ว

ความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอก ซึ่งได้แก่ประเทศทุนนิยมหรือประเทศอุตสาหกรรมพัฒนาแล้ว ในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย (ดังจะดูได้จากตัวเลขการส่งออกสินค้านำเข้า หนี้สินต่างประเทศ การไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ และรายได้จากการส่งออกสินค้านำเข้า การท่องเที่ยว ฯลฯ) ได้นำประเทศไปสู่ปัญหาความไม่เป็นอิสระทางเศรษฐกิจ และตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำในระบบทุนนิยมโลกเช่นเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ อีกหลายประเทศ นอกจากอัตราการค้าที่ให้ประโยชน์ต่อประเทศอุตสาหกรรมและเป็นผลเสียต่อประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรแล้ว การดำเนินนโยบายทำให้เป็นอุตสาหกรรมของไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความเสียเปรียบในแง่ของตลาด ความขาดแคลนสินค้าประเภททุนและวัตถุดิบ ความจำเป็นที่จะต้องรักษาค่าแรงให้ต่ำเพื่อการแข่งขันในตลาดโลก ฯลฯ

ในท่ามกลางปัญหาเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาวะความยากจนของเกษตรกรในชนบทนี้ ทัศนะทางสังคมที่กดขี่หญิงในระบบที่ชายเป็นใหญ่ได้ผลักดันและเอื้ออำนาจให้ธุรกิจทางเพศกลายเป็นทางเลือกของประเทศไทย เช่นเดียวกับที่ชนบทหลายแห่งต้องตกเป็นแหล่งส่งผู้หญิงในสภาพของ “สินค้าเนื้อสด” เข้ากรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ต่าง ๆ ที่เป็นศูนย์กลาง

ของการค้าและธุรกิจท่องเที่ยว ประเทศไทยได้กลายเป็นแหล่งแสวงหาความร่ำรวยหรือผ่อนคลายความตึงเครียดของบรรดานายทุนและแรงงานในประเทศอุตสาหกรรมหรือทุนนิยมพัฒนาแล้ว ซึ่งพากันใช้บริการธุรกิจทางเพศในประเทศไทยด้วยเหตุผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

บทบาทของประเทศไทยในระบบทุนนิยมโลก เมื่อมองในลักษณะนี้จะเห็นได้ว่า คล้ายคลึงอย่างมากกับบทบาทของภาคเกษตรในชนบทที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมซึ่งกระจุกอยู่ในตัวเมือง หรือที่ชัดเจนกว่านั้น (กรรมกรในตัวเมืองก็ต้องรับเคราะห์จากระบบนี้ด้วยเช่นกัน) ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายที่ครอบครองทุนและได้เปรียบในระบบ กับฝ่ายที่ปราศจากอำนาจเหนือทุนและเสียเปรียบในระบบนั่นเอง

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การค้ามนุษย์ (Human trafficking) เป็นปัญหาสังคมที่ทั่วโลกให้ความสำคัญเพราะเป็นปัญหาที่แสดงให้เห็นถึงการทำลายสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน บั่นทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างชัดเจนและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมนุษย์เป็นหน่วยงานที่สำคัญในการสร้างพื้นฐานทางสังคม สืบทอดค่านิยมประเพณี วัฒนธรรม ทำให้สังคมมนุษย์ดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่การที่มนุษย์แสวงหาประโยชน์จากมนุษย์ด้วยกัน โดยการใช้กำลังบังคับ ข่มขู่ ลักพา หลอกลวงเพื่อนำตัวหรือส่งตัวไปค้าประเวณีให้ทำงานหนัก รวมทั้งใช้ความมีฐานะดีของผู้นั้นสร้างผลประโยชน์ในทางที่ผิดอื่น ๆ ถือเป็นการทำลายคุณค่าและจิตวิญญาณของมนุษยชาติ ทำลายโครงสร้างของสังคมเป็นความรุนแรงที่มนุษย์กระทำต่อมนุษย์ และเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงไปยังปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาเศรษฐกิจ และการค้ามนุษย์ยังสะท้อนให้เห็นผลของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง ที่อาจถูกล่อลวง ถูกกักขัง บังคับใช้แรงงานในโรงงาน ดังที่ปรากฏในสื่อ ต่าง ๆ หรือถูกบังคับให้ค้าประเวณี นอกจากนี้ การค้ามนุษย์ยังก่อให้เกิดค่านิยมวัตถุนิยมที่นำไปสู่ปัญหาการค้าหญิงและเด็กในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่แสดงถึงความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวที่เปลี่ยนจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวในสังคมภาคอุตสาหกรรม

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้นทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าสถิติการจับกุมไม่แน่ชัด แต่การตื่นตัวของหลายหน่วยงาน ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความรุนแรงของปัญหา เช่น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ได้เน้นถึงการส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแลและพัฒนาคุณภาพของสมาชิก

ในมิติ โดยเน้นการเสริมสร้าง ความรู้และทักษะในการสร้างรายได้ ควบคู่ไปกับการมีพฤติกรรม การออมและการบริโภคที่เหมาะสม การจัดบริการทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จแก่ครอบครัวตามความเหมาะสมของชุมชน เช่น การส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย และช่วยเหลือแก่เด็กและสตรีที่ถูกระทำรุนแรงจากสังคม

หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของประชาชนโดยสำนักงาน ตำรวจแห่งชาตินั้น ได้เล็งเห็นความสำคัญและความรุนแรงของปัญหา จึงได้จัดตั้งศูนย์พิทักษ์สิทธิ เด็กเยาวชนและสตรีขึ้น เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2546 ตามบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางการปฏิบัติ ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้า มนุษย์ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ 2546 โดยมีขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1. การป้องกันปราบปรามการค้าประเวณีและโสเภณี
2. การป้องกันปราบปรามการล่องละเมิดทางเพศ
3. การป้องกันปราบปรามการใช้แรงงาน ทารุณกรรมและใช้ความรุนแรง
4. การป้องกันปราบปรามการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ
5. การป้องกันปราบปรามแหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุม
6. การป้องกันปราบปรามเด็กเยาวชนและสตรีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และ กระทำความผิดอาญาทั่วไป

โดยได้บันทึกสถิติคดีอาญาปราบปรามการค้าประเวณีเปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2542-พ.ศ.2546 ของตำรวจอาญาจักรไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สถิติคดีอาญาปราบปรามการค้าประเวณีเปรียบเทียบระหว่าง

พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549 ของตำรวจอาญาจักร

ประเภท ความคิด	พ.ศ.2545		พ.ศ.2546		พ.ศ.2547		พ.ศ.2548		พ.ศ.2549	
	รับแจ้ง	รับแจ้ง	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
การค้า ประเวณี	10,149	10,272	11,606	11,859	17,044	17,357	19,756	20,151	20,557	26,106

ที่มา: รายงานประจำปี 2545-2549 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากตารางสถิติแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของคดีปราบปรามการค้าประเวณีในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาจากทั่วราชอาณาจักร และใน พ.ศ. 2549 สถิติการจับกุมเมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2548 ได้เพิ่มขึ้นจาก 20,151 ราย เป็น 26,106 รายและจากสถิติของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่รวบรวมไว้

2.5.2 แนวโน้มของการค้ามนุษย์

จากกลไก และสถานการณ์บางประการ เช่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพการค้าประเวณี จากการค้าประเวณีแท้ๆ(แบบดั้งเดิม) มาสู่แบบแอบแฝง หรือเป็นอาชีพรอง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการค้าหญิงและเด็กเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การค้าประเวณีแบบแอบแฝง มีผลให้สถานบริการทั่วไปใช้หญิงและเด็กดึงดูดลูกค้าในทางเพศ เพื่อให้ลูกค้ามาใช้บริการ สถานที่เหล่านี้ ได้รายได้จากการที่หญิงและเด็กค้าประเวณี

รูปแบบการค้าบริการแบบเดิมคือ สถานบริการจัดที่ลับบนอนให้แก่ลูกค้ากับหญิงหรือเด็ก โดยมีการตกลงซื้อขายบริการทางเพศระหว่างผู้ดำเนินกิจการสถานบริการกับลูกค้าโดยตรง แต่รูปแบบของการค้าบริการแบบใหม่ เจ้าของสถานการค้าบริการจะไม่จัดที่ลับบนอนให้แก่ลูกค้า โดยจะจ้างหญิงหรือเด็กไว้บริการตามวัตถุประสงค์ของสถานบริการเช่น คาเฟ่หรือผับ เป็นต้น ทั้งนี้เจ้าของกิจการบริการก็คาดหวังที่จะใช้หญิงหรือเด็กที่จ้างมาในอัตราค่าจ้างต่ำมากดึงดูดลูกค้าด้วยการยอมขายบริการทางเพศและการใช้ลูกจ้างดึงดูด(ทางเพศ)ให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ นอกจากจะได้ค่าอาหาร เครื่องดื่ม หรือ Service Charge ต่างๆแล้ว เจ้าของกิจการยังได้ค่าธรรมเนียมจากการที่ลูกค้าพาลูกจ้างของตนออกไปนอกสถานที่จ้างงาน ซึ่งลูกจ้างตกลงซื้อขายบริการทางเพศโดยตรงกับลูกค้ากรณีนี้เจ้าของสถานบริการไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกดำเนินคดีฐานเป็นธุระจัดหา ด้วยเหตุนี้ สถานบริการได้ใช้กลยุทธ์ดึงดูดลูกค้าเดิมให้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่องด้วยการเปิดบริการให้หญิงและเด็กที่ไม่ใช่ลูกจ้างมาดึงดูด(ทางเพศ)เพิ่มเติม ทำให้ลูกค้าเก่ามาที่เดิมอย่างสม่ำเสมอ ให้เด็กและหญิงที่ใหม่ๆเปลี่ยนหน้าเข้ามา ตัวอย่างเช่น ร้านอาบอบนวดโดยทั่วไปจะมีผู้ลูกจ้างประจำและลูกจ้างสมัครเล่น ซึ่งทั้งหญิงและเด็กมีทั้งการทำเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริมเช่น นักเรียนหรือคนในอาชีพอื่นๆ (ดร.สวัสดิ์ เลอวงค์รัตน์,2549)

นอกจากนี้การที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม(เดิม) ได้ประกาศให้นายจ้างซึ่งจ้างแรงงานต่างด้าวให้มาแจ้งเพื่อขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวนั้นไม่สามารถดึงดูดให้นายจ้างของแรงงานเด็กต่างด้าวและเจ้าของสถานการค้าประเวณี สถานบริการที่มีการค้าประเวณีแอบแฝง และ

นายจ้างที่จ้างแรงงานต่างด้าวนอกเขตกำหนดอนุญาตให้นายจ้างแรงงานต่างด้าวได้ มาแจ้งการจ้างแรงงานต่างด้าวของตน เพราะเป็นการกระทำผิดทางอาญา จึงไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงของแรงงานต่างด้าว หรืออีกนัยหนึ่งคือ ไม่สามารถทราบสถานการณ์ของการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าเพื่อเอาเปรียบทางเพศ

อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยขณะนี้ (พ.ศ.2549) ขาดฐานข้อมูลเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก ทำให้ไม่อาจคาดประมาณถึงขนาดของปัญหา ขนาดของกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เสียหาย หรือผู้ค้ำมนุษย์ ผู้รับประโยชน์และองค์กรอาชญากรรมค้าหญิงและเด็ก จึงทำให้การป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็กไม่บรรลุเป้าหมาย

2.5.3 ปัญหาการค้ามนุษย์ทำให้เกิดผลเสียแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ผลเสียในระดับบุคคล คือ เขื่ออาจได้รับการทารุณทั้งร่างกายและจิตใจ มีปัญหาสุขภาพกายและจิต เช่น หวาดกลัว หวาดระแวง ดิดเชื่อเฮดส์ ร่างกายพิการจากการถูกทารุณกรรม เขื่อบางรายเสียชีวิต

ผลเสียระดับชุมชน สังคม คือ เมื่อมีการหลอกลวงเรื่องราวได้จำนวนมาก ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบขึ้น เกิดค่านิยมวัตถุนิยมขึ้นในสังคม มีการแข่งขันเพื่อหารายได้ ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมอื่น ๆ ตามมา เช่น การค้าประเวณี ปัญหายาเสพติด การล่อลวง การทุจริตคอร์ปชั่นทำให้สังคมนั้นขาดความมั่นคง

ผลเสียระดับชาติ คือ สูญเสียงบประมาณไปในการป้องกันปราบปราม ทำลายภาพลักษณ์ของประเทศ ประเทศชาติต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่จะพัฒนาประเทศต่อไป

ดังนั้นในส่วนขององค์กรเอกชน มีการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับประเทศ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการค้ามนุษย์ในแง่ของการป้องกันปราบปรามและการแก้ไขปัญหา จึงได้จัดทำนโยบายเพื่อการดำเนินการดังนี้(<http://www.womanfamily.go.th/thai/download/woman-data/human-.doc>)

1. ตั้งอนุกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายใต้คณะกรรมการ ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

2. เห็นชอบตามร่างนโยบายและแผนระดับชาติเรื่องการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเด็กและหญิงระยะยาว 6 ปี (พ.ศ. 2545 – 2550)

3. จัดให้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจระดับชาติ คือบันทึกความเข้าใจเรื่องแนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

4. จัดทำบันทึกความเข้าใจระดับภูมิภาคจำนวน 1 ฉบับ คือ บันทึกความเข้าใจเรื่องแนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูนและตาก)

5. ร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. .... ให้สอดคล้องกับพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ขณะนี้ร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวอยู่ระหว่าง การพิจารณาร่างฯ ของคณะกรรมการพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ ก่อนที่จะเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) จากนั้นจึงนำเข้าคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และรัฐสภาตามลำดับ คาดว่าจะประกาศใช้ได้ภายใน 2 ปี

6. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติเรื่องการค้ามนุษย์ที่จังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องการค้ามนุษย์กับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งระดมสมอง เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำยุทธศาสตร์ระดับชาติในการประชุมครั้งที่ 2 ที่ทำเนียบรัฐบาลต่อไป

ในส่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหน่วยงานเฉพาะที่ดูแลเด็กและสตรี และขยายไปทั่วประเทศและต้องให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ซึ่งต้องมีทัศนคติที่ว่าหญิงและเด็กเป็นเหยื่อ เป็นผู้เสียหาย ต้องให้ความช่วยเหลือ ยังมีปัญหาเรื่องเกณฑ์ในการตีความว่าเป็นเหยื่อซึ่งจะได้รับสิทธิพิเศษ กล่าวคือ ไม่ต้องถูกส่งไปสถานกักกัน ไม่ถูกปรับ และไม่ถูกเนรเทศ

2.5.3 การป้องกันมิให้หญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และการร่วมมือของประเทศไทยในระดับสากล

สำหรับการป้องกันมิให้หญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย 4 มาตรการ ได้แก่

1. การป้องกันซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่มีความจำเป็น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาภายหลังและรัฐบาลให้ความจริงจังเป็นพิเศษ ด้วยโอกาสทางการศึกษา การสร้างงาน การ

ฝึกออาชีพ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสโดยเฉพาะสำหรับประชาชนในชนบท นอกจากนี้ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ดำเนินการสร้างความตระหนักในชุมชนในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในจังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยง กลุ่มผู้นำชุมชนรวมทั้งมีการประสานการทำงานกับเครือข่ายหญิงไทยในต่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือหญิงไทยที่ถูกล่อลวงในต่างแดน

2. การช่วยเหลือและคุ้มครองโดยให้การบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาทางร่างกายจิตใจไม่เอาผิดหรือเอาโทษหญิง ให้แหล่งพักพิงในบ้านสงเคราะห์ของกรม เช่นบ้านเกร็ดตระการ บ้านสองแคว บ้านนารีสวัสดิ์ และสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้มีการประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชนในการค้นหาครอบครัวของผู้เสียหายในประเทศต้นทางเพื่อส่งตัวกลับไป และค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์

3. การส่งกลับ ดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์เดิม โดยจะต้องมีการตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีหน่วยงานและกระบวนการรองรับ ซึ่งเมื่อส่งกลับไปแล้วผู้เสียหายจะปลอดภัยและไม่เดินทางกลับมาอีก โดยทางกรมประชาสงเคราะห์ได้ดำเนินการส่งผู้เสียหายกลับประเทศไปแล้วถึง 1,800 คน

4. การบังคับใช้กฎหมายโดยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และบันทึกข้อตกลงทั้ง 5 ฉบับ ได้แก่ ระหว่างภาครัฐ ระหว่างภาครัฐและเอกชน ระหว่างองค์กรเอกชน ระหว่าง 9 จังหวัด ภาคเหนือและระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา

สถานการณ์ในระดับสากล ประเทศไทยได้ให้ความร่วมมือดังนี้

1. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนปี พ.ศ. 249 และมีการพัฒนามาเป็นรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งมีหลายมาตราที่ระบุถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the elimination of All Form of Discrimination Against Women – CEDAW)

3. พิธีสารเลือกรับ (Optional Protocol) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

4. ร่วมลงนามแสดงความจำนงเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nation Convention Against Transnational Organized Crime) ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาเข้าเป็นภาคี

5. การรองรับปฏิญญากรุงเทพว่าด้วยการย้ายถิ่นฐานผิดปกติ (Declaration on Irregular Migration) เน้นความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในการลดความรุนแรงในการย้ายถิ่น รวมทั้งป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและหญิง

มีกฎหมายระหว่างประเทศ 2 ฉบับ ฉบับแรกเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่ไทยได้แสดงความจำนงเป็นภาคี ได้แก่

1. พิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Person Especially Women and Children)

2. พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea, and Air) เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544

ทั้งสองฉบับเป็นพิธีสารเพิ่มเติมจากอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาเข้าเป็นภาคีเช่นกัน

นอกจากอนุสัญญา พิธีสารต่างๆ แล้ว เรื่องการค้ามนุษย์ยังปรากฏอยู่ในกติกา อื่นๆ ด้วย เช่น ความตกลงระดับทวิภาคี ได้แก่ บันทึกความเข้าใจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ความร่วมมือกับประเทศออสเตรเลีย และประเทศปลายทางอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน และสหราชอาณาจักร ความตกลงระดับพหุภาคี เช่น กระบวนการบาห์ลี กรอบอาเซียน กรอบอาเซม

สหประชาชาติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นผลของโลกาภิวัตน์ที่นำไปสู่นโยบายการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน

ในส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศนั้น รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายร่วมกับประชาคมระหว่างประเทศเพื่อผลักดันให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนี้

1. ลักษณะองค์กร (UN Convention on Transnational Organized Crime) พิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Person Especially Women and Children) และพิธีสาร

เพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea, and Air)

2. เข้าร่วมกระบวนการบาห์ลี (Bali Process) เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบขนคนเข้าเมืองการค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติ

3. จัดทำบันทึกที่ระหว่างไทย - กัมพูชา ว่าด้วยการขจัดการค้าเด็กและหญิงและช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ (เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2546) และได้ยกเว้นบันทึกความเข้าใจในลักษณะเดียวกันให้แก่ลาวและเวียดนาม เพื่อพิจารณาแล้ว

4. จัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจ้างแรงงานต่างชาติระหว่างไทย - ลาว เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2545 ระหว่างไทย - กัมพูชา เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 และระหว่างไทย - พม่า เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2546

5. ไทยในฐานะเป็นประเทศต้นทางได้ร่วมมือกับประเทศปลายทาง อาทิ ญี่ปุ่น เยอรมัน และสหราชอาณาจักร ในการดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญห ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการจัดทำโครงการในกรอบความร่วมมือกับ IOM และประเทศปลายทาง ในการให้ความช่วยเหลือส่งกลับเหยื่อการค้ามนุษย์คืนประเทศ โดยให้มีการช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพจิตใจ พัฒนาประเทศ เพื่อลดอัตราผู้ตกเป็นเหยื่อกระบวนการค้ามนุษย์

6. ไทยได้ร่วมอยู่ใน Core Group ของกรอบความร่วมมือเอเชีย - ยุโรป (ASEM) ในการจัดทำ ASEM Plan of Action on Trafficking in Human

7. ไทยได้มีบทบาทในเวทีหารือของ APC (Inter-Government Asia-Pacific Informal Consultations on Refugee, Displaced Persons and Migrants) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก UNHCR, IOM และรัฐบาลออสเตรเลีย

8. ร่วมดำเนินการภายใต้กรอบรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ARSEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime-AMMTC) มีแผนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Work Program to Implement the ASEAN Plan of Action to combat Transnational Crime)

มีการปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และใน พ.ศ. 2541 รัฐบาลได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ ลงนามในพิธีสารการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในอนุสัญญา

ต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจัดทำบันทึกข้อตกลงแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (MOU)

หลังจากนั้นได้จัดประชุมเรื่องการค้ามนุษย์ในวันที่ 6 สิงหาคม 2547 ณ ตึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาลตามลำดับ

ในบริบทสังคมโลกความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกา มีนโยบายจัดทำรายงานการค้ามนุษย์ประจำปี โดยกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลการปฏิบัติการเพื่อกำจัดการค้ามนุษย์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีการจัดลำดับประเทศต่าง ๆ ออกเป็น 3 เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้(<http://www.usa.or.th/service/docs/reports/tipthaireport03-t.htm>.18november2004)

เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

มาตรฐานขั้นต่ำเพื่อจัดการค้ามนุษย์ รัฐบาลควรมีมาตรการดังต่อไปนี้

1. ห้ามการค้ามนุษย์และลงโทษการกระทำการค้ามนุษย์
2. บัญญัติบทลงโทษที่เหมาะสมเพียงพอเช่นเดียวกับบทลงโทษสำหรับการประกอบอาชญากรรมร้ายแรง เช่น การใช้กำลังในการประทุษร้ายทางเพศ สำหรับการกระทำได้ โดยเจตนาในการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ควรประณาม (เพื่อการบริการทางเพศ, มีการข่มขืน, การลักพาตัว หรือเป็นเหตุให้เกิดการเสียชีวิต)
3. บัญญัติบทลงโทษที่เข้มงวด รุนแรงพอที่จะยับยั้งไม่ให้มีการค้ามนุษย์อีกในอนาคตบทลงโทษดังกล่าวควรสะท้อนให้เห็นความเลวร้ายของการกระทำใด ๆ เพื่อการค้ามนุษย์
4. ใช้และคงไว้ซึ่งความพยายามอย่างจริงจังเพื่อจัดการค้ามนุษย์

หลังจากนั้นรัฐบาลสหรัฐจะใช้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำเป็นแนวทางในการจัดลำดับชั้นของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกออกเป็น 3 ลำดับชั้น ดังนี้

เกณฑ์การจัดลำดับชั้น (Tier)

ลำดับชั้นที่ (Tier)1 ประเทศที่รัฐบาลปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอย่างเต็มที่

ลำดับชั้นที่ (Tier)2 ประเทศที่รัฐบาลยังไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอย่างเต็มที่ แต่มีความพยายามอย่างเห็นได้ชัดที่จะปฏิบัติตาม

ลำดับชั้นที่ (Tier)3 ประเทศที่รัฐบาลไม่ได้มีการปฏิบัติตามเต็มที่ตามมาตรฐานขั้นต่ำและไม่มี ความพยายามอย่างเห็นได้ชัดที่จะปฏิบัติตาม

เมื่อพิจารณาจัดลำดับประเทศต่าง ๆ ตามเกณฑ์การจัดลำดับชั้นแล้ว ประเทศในลำดับชั้นที่ 3 จะได้รับโทษตามมาตรการการลงโทษดังนี้

บทลงโทษ

โดยบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ ประเทศที่อยู่ในลำดับที่ 3 ในรายงานประจำปี นั้นและปีต่อ ๆ ไปจะได้รับมาตรการลงโทษบางประการ ซึ่งเป็นมาตรการการช่วยเหลือที่ไม่เกี่ยวกับมนุษยธรรม ด้านการค้า (ประเทศที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าวจะถูกตัดเงินทุน โครงการด้านการศึกษา และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม) โดยสอดคล้องกันกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติรัฐบาลนั้นจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในการขอความช่วยเหลือ (ยกเว้นความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ด้านการค้า ด้านการพัฒนา) จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก

สำหรับประเทศไทยนั้นถูกจัดให้อยู่ในประเทศกลุ่มที่ 2 ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติการเพื่อกำจัดการค้ามนุษย์ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำ หากแต่มีความพยายามอย่างมากที่จะแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตามสถิติของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2546 รายงานว่ามีการจับกุมคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทยจำนวน 211 คดี มีการดำเนินคดี 86 คดี ตัดสินจำคุก 20 คดี (<http://www.usa.or.th/service/docs.reports.tipthaireport03-t.htm.18november2004>)

2.6 การพัฒนาเข้าสู่ยุคทุนนิยม

ทุนนิยม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ทุนและที่ดินเป็นสมบัติส่วนบุคคล, การตัดสินใจทางเศรษฐกิจเป็นกิจกรรมส่วนบุคคล ไม่ใช่การควบคุมบริหารโดยรัฐ, และตลาดเสรีหรือเกือบเสรีจะเป็นตัวกำหนดราคา ควบคุมและระบุทิศทางการผลิต รวมถึงเป็นที่สร้างรายรับ บางคนกล่าวว่าระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันของโลกตะวันตกคือระบบทุนนิยม ในขณะที่หลายคนมองว่าในบางประเทศก็มีระบบเศรษฐกิจเป็นแบบผสม กล่าวคือ มีลักษณะเฉพาะของทั้งทุนนิยมและรัฐนิยม (www.wikipedia.org.com)

จากงานวิจัยของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ,2549:12-31 พบว่าสังคมไทยไม่ใช่สังคมเกษตรกรรม เนื่องจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อกรกฎาคม - กันยายน 2548 พบว่า จากจำนวนประชากร 64.8 ล้านคน มีกำลังแรงงาน (อายุ 15-60) 36.8 ล้านคน มีงานทำ 36.3 ล้านคน ทำงานอยู่ในภาคการค้าและอุตสาหกรรมหรือนอกภาคเกษตร 20.8 ล้านคน ทำงานในภาคเกษตร 15.4 ล้านคน และต้องหมายเหตุด้วยว่า ในจำนวน 15.4 ล้านคนนี้เป็นลูกจ้างในภาคเกษตรประมาณ 3 ล้านคน ได้แก่ คนงานกรีดยาง ลูกเรือประมง คนงานตัดอ้อยคนงานในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ตัวเลขก็บอกอยู่แล้วว่า ความเป็นสังคมการค้าและอุตสาหกรรมใหญ่กว่าสังคมเกษตร ในภาคเกษตรมีคนที่ไม่ใช่เกษตรกร แต่เป็นลูกจ้างภาคเกษตรถึงประมาณ 3 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548 : 22) นอกจากนี้สถานภาพของกำลังแรงงาน พบว่า ผู้ที่เป็นนายจ้าง มีอยู่ 1.13 ล้านคนเป็นลูกจ้างรัฐบาล 3.06 ล้านคน ลูกจ้างเอกชน 12.78 ล้านคน (รวมผู้ที่เป็นลูกจ้างหรือ wage earnersทั้งสิ้น 15.84 ล้านคน) ทำงานส่วนตัว 11.45 ล้านคน ช่วยทำงานในครอบครัวโดยไม่มีค่าจ้าง 7.83 ล้านคน สรุปว่า ลูกจ้างหรือ Wage Earners คือ คนกลุ่มใหญ่ที่สุดของสังคมไทยปัจจุบัน ส่วนเกษตรกรจะจัดอยู่ในกลุ่มทำงานส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย การทำงานในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร เช่น หาบเร่แผงลอย ขับแท็กซี่มอเตอร์ไซค์ และอาชีพอิสระอื่นๆที่ไม่มีลูกจ้างช่วยทำงานให้ และถ้าวิเคราะห์จากคนกลุ่มนี้ ข้อมสรุปได้ว่า เกษตรกรแท้ๆมีน้อยกว่า 11 ล้านคน เพราะจำนวนผู้ทำงานส่วนตัว 11.45 ล้านคนมีผู้ทำงานกลุ่มอื่นๆด้วย (แต่กลุ่มใหญ่ที่สุดเป็นเกษตรกร) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548 : 22)

สำหรับลัทธิบริโภคนิยมที่ถูกระตุ้นโดยทุนนิยมสามารถกระจายเข้าไปในทุกครัวเรือน ทำให้รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับกลุ่มคนที่มีรายได้ที่ดีจะไม่มีปัญหา แต่สำหรับครัวเรือนรายได้น้อยแต่มีความต้องการด้านบริโภคนิยมจะประสบปัญหาคือการมีรายจ่ายโดยไม่คิดถึงความเหมาะสมกับรายได้ของตนเอง ย่อมมีระบบสินเชื่อหรือเงินกู้ล่อใจ จูงใจให้กู้ ภาวะหนี้สิน

ของครัวเรือนก็จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการมีหนี้สินมาก และกดดันให้สมาชิกของแต่ละครัวเรือนต้องดิ้นรนหารายได้ให้พอเลี้ยงชีพ ดังนั้นเองที่ครอบครัวเกษตรกรในชนบทต้องแบกภาระจากครอบครัวไปหางานทำซึ่งส่วนใหญ่อยู่อพยพเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและการค้า นี่คือการเข้ามาของครอบครัวแยกสลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง“มนุษย์ค่าจ้าง” คือจักรกลที่สำคัญที่สุดของระบบทุนนิยม และค่าจ้างคือหัวใจหลักของรายได้ของทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร นั่นก็หมายความว่า กลุ่มคนที่เข้าไม่ถึง “ความเป็นมนุษย์ค่าจ้าง และขาดการถือฤจากมนุษย์ค่าจ้าง ก็จะกลายเป็นคนที่มีปัญหาหนักที่สุดในระบบทุนนิยม เช่น คนพิการ กลุ่มชาติพันธุ์ คนเร่ร่อน คนชราที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อนไร้ผู้อุปการะ อดีตโสเภณีวัยชรา คนเหล่านี้ประสบปัญหารุนแรงเรื่องปัจจัยสี่ เพราะไม่สามารถหารายได้ให้ตัวเองได้โดยสะดวก เนื่องจากสังคมตัดสิทธิ ตัดโอกาสของพวกเขา เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ แรงงานต่างด้าวมีข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ คนพิการไม่สามารถหางานอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของความพิการได้ เด็กเร่ร่อนขาดโอกาสของการศึกษา ขาดผู้อุปการะ มีปัญหาในการดำรงชีพ คนเร่ร่อนมีรายได้อันไม่แน่นอน ไม่มีอาชีพที่แน่นอนการที่กลุ่มแรงงานวัยหนุ่มสาวหันเข้ามาประกอบอาชีพในเมืองเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาระบบทุนนิยม ผู้วิจัย สรุปว่า การค้าประเวณีหญิงและเด็กเกิดจากระบบสังคมทุนนิยมที่ผู้ด้อยโอกาส หรือแรงงานระดับล่างของสังคมจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากแรงงานระดับสูง หรือผู้ที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจมากกว่า หญิงสาวที่เป็นแรงงานระดับล่างจะด้อยทั้งการศึกษา ครอบครัวแตกแยก ขาดความสามารถและทักษะการทำงาน การเอาตัวรอดในสังคมค้า หรือแม้กระทั่งขาดผู้ปกครองที่จะช่วยดูแลและปกป้อง ทำให้ผู้กระทำอาชญากรรมด้านทุนนิยม คำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยไม่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน หรือคุณธรรม หลอกลวงและขมขื่นหญิงสาวเหล่านี้ไปบังคับค้าประเวณี

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วงศกร เจียมเผ่าและนางสาวขวัญวงศ์ เจริญวงศ์ (2532) ได้ศึกษาเรื่อง ค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพของหญิงค้าประเวณี พบว่า อาชีพค้าประเวณีเป็นอีกอาชีพหนึ่ง (แม้สังคมจะยอมรับหรือไม่ก็ตาม) ซึ่งประกอบอาชีพมีค่านิยมเชิงจริยธรรมในการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับผู้ประกอบอาชีพอื่น ค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพของหญิงค้าประเวณีให้แก่เขา ความรับผิดชอบต่อการค้าประเวณี ความรับผิดชอบต่อตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ความอดทนอดกลั้น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนในอาชีพเดียวกัน การพึ่งพาตนเองและการประหยัดอดออม ในบรรดาค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพที่กล่าวมาข้างต้น หญิงค้าประเวณีให้ความสำคัญกับ

ค่านิยมเชิง จริยธรรมในอาชีพด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากที่สุด การมีค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพต่าง ๆ ของหญิงค้าประเวณีนั้นจะแตกต่างกันตามปัจจัยทางด้านภูมิหลังและการมี คุณภาพชีวิตส่วนตัวที่ดีอันเป็นผลมาจากการประกอบอาชีพ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2527) เรื่องปัญหาการค้าหญิงและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา ซึ่งระบุว่าปัจจัยหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของธุรกิจทางเพศ คือสภาพและทัศนคติของสังคมในระบบชายเป็นใหญ่ ในขณะที่หญิงก็ยอมรับสภาพการเป็นวัตถุทางเพศของตน ทัศนคติที่ยอมรับว่าหญิงเป็นวัตถุทางเพศ ทั้งโดยหญิงและชายนั่นเองที่เป็นรากฐานให้เกิดการค้าหญิงและคำจูงใจให้ระบบดังกล่าวเจริญเติบโตอยู่ได้

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2544) ได้ศึกษา สาเหตุการขายบริการทางเพศของนักศึกษาพบว่าสาเหตุหลักที่นักศึกษาขายบริการทางเพศคือ ความยากจนไม่มีเงินศึกษาเล่าเรียน และความฟุ้งเฟ้อส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจะพบกลุ่มตัวอย่างที่มีความจำเป็นทางเศรษฐกิจเป็นสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความฟุ้งเฟ้อ

ศิริพร สะโครบานเนค และคณะ(2546, น. ข-ค) ได้ศึกษาเรื่องการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามมาตรการหลัก 5 ประการ ได้แก่ การป้องกัน การปราบปราม การช่วยเหลือคุ้มครอง การช่วยเหลือฟื้นฟู และกลับสู่สังคม และการจัดสร้างกลไกกำกับควบคุม ติดตาม และเร่งรัด การปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็ก ผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคม พ.ศ. 2537 และมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2539 โดยทีมงานวิจัยของมูลนิธิเพื่อนหญิง พบว่าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ดำเนินการ โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการฝึกอาชีพในการป้องกันเด็กจากการถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการการค้าประเวณี มีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองและช่วยเหลือฟื้นฟูทั้งเด็กไทยที่ถูกนำมาค้าประเวณี และเด็กต่างชาติที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ข้ามชาติ นโยบายระดับชาติส่งผลให้มีการปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ซึ่งมีผลทำให้การซื้อประเวณีเด็กเป็นความผิดทางอาญาและมีการพัฒนามาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

วิลาวัลย์ ลิ้มปนะวรรณกุล (2547 , น.บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกร็ดกระการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาเส้นทางการตกเป็นเหยื่อและปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก ตลอดจนการศึกษาความคาดหวังของหญิงและเด็กที่มีต่อการดำเนินชีวิตภายหลังกลับสู่สังคม โดยศึกษาจากหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ และได้รับช่วยเหลือให้อยู่ในการคุ้มครองดูแลของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ จำนวน 10 ราย ใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเด็กและหญิง และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ พร้อมทั้งการใช้การบันทึกเทปเป็นเครื่องมือประกอบในการรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาโดยภาพรวมพบว่า หญิงและเด็กมีจุดเริ่มต้นของการตกเป็นเหยื่อโดยการถูกชักชวนมาจากครอบครัวชนบท ซึ่งมีทั้งคนในหมู่บ้าน นอกหมู่บ้าน และญาติ เป็นสื่อกลางในการติดต่อชักชวน โดยมีเส้นทางการเดินทางใน 2 ลักษณะ คือ เส้นทางการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยของหญิงและเด็กต่างชาติ คือ ลาว พม่า และกัมพูชา ตามจุดผ่านแดนต่าง ๆ ของประเทศไทย และเส้นทางการเดินทางออกนอกประเทศเป็นการเดินทางของหญิงและเด็กไทย เพื่อไปทำงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น พบว่ามีลักษณะเส้นทางเป็นกระบวนการและมีกลุ่มเครือข่ายเดียวกัน ซึ่งมีการเข้าประเทศญี่ปุ่นของหญิงและเด็กกลุ่มนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แตกต่างจากหญิงและเด็กต่างชาติที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการหลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย การเดินทางของหญิงและเด็กมักจะมีเครือข่ายการเดินทางอย่างเป็นทางการ กล่าวคือ มีนายหน้าเป็นผู้ไปติดต่อหญิงและเด็กในหมู่บ้าน มีการนำพาส่งต่อให้กับนายหน้าระหว่างทาง และส่งต่อเป็นทอด ๆ จนถึงปลายทาง แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเครือข่ายการเดินทาง ซึ่งจะต้องประกอบด้วย เครือข่ายต้นทางและเครือข่ายปลายทาง ในการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นตอนของการจัดหา นำพาขนส่ง และส่งมอบหญิงและเด็กเข้าสู่ตลาดแรงงาน

การศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พบว่า ปัจจัยภายในมาจากพื้นฐานของหญิงและเด็ก ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ และการศึกษา โดยพบว่าหญิงและเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี และไม่ได้รับการศึกษา มีโอกาสเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อได้มากกว่ากลุ่มอื่น ปัจจัยจากตัวบุคคล คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต ค่านิยมการกตัญญูต่อเวทียและพฤติกรรมการเล่นแบบสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเดี่ยวมีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง และมีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี แต่เนื่องจากค่านิยมการแข่งขันกันทางวัตถุนิยมในชุมชน ครอบครัวจึงผลักดันให้บุตรสาวออกไปหางานทำในต่างถิ่นตามสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งหญิงและเด็กเองก็ต้องการหางานทำ เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับครอบครัว จึงได้สมัครใจไปทำงานตามคำชักชวนด้านปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก พบว่า มีสาเหตุมาจาก

สภาพเศรษฐกิจ ทั้งในระดับจุลภาคอันได้แก่ การไม่มีงานทำและขาดโอกาสในการยกระดับรายได้ หรือเปลี่ยนแปลงอาชีพ ปัญหาภาระหนี้สินของครอบครัว การไม่มีที่ดินทำกิน การถูกผูกมัดจากการสร้างเงื่อนไขข้อผูกพันทางการเงิน (Commitment) การไม่สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคม (Social Utilities) การตกเป็นเหยื่อของความป่วยพิการทางสังคม (The Social Ills) ในขณะที่ยากลำบากเป็นผลมาจาก การไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคม การเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน การที่ระบบคมนาคมและการสื่อสารที่เจริญก้าวหน้าประกอบกับสังคม ชุมชนมีความอ่อนแอ จึงทำให้สมาชิกของสังคมขาดการคุ้มครองดูแลซึ่งกันและกัน

ปิยพงษ์ พันธุ์ธงไชย (2547, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุที่ทำให้หญิงเข้าสู่การขายบริการ ศึกษาเฉพาะกรณี หญิงขายบริการบริเวณสนามหลวง มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อมูลและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบให้สตรีเข้าสู่อาชีพหญิงขายบริการ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามประกอบกับการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกโดยการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า หญิงขายบริการส่วนใหญ่ มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิมมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาค่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 รายได้เดิมก่อนเข้าสู่อาชีพนี้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน เหตุผลที่เลือกอาชีพนี้เพราะรายได้ดี คือ ประมาณ 10,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีทัศนคติต่อสังคมว่าปัจจุบันนี้เงินสามารถซื้อทุกอย่างได้ นับถือคนที่มีเงินมากกว่าคนทำความดี ในส่วนความสัมพันธ์ในครอบครัวพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเดิมไม่มีใครดูแลเอาใจใส่กันอยู่กับครอบครัวไม่มีความสุข

สุรีย์ ตรองตริก (2548, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ปัญหาอุปสรรคในการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ไปสู่การปฏิบัติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อปัญหาอุปสรรคในการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ไปสู่การปฏิบัติ และศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่งตั้ง มีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 91.46 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาและสัมภาษณ์ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ด้วยค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย มัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างและความแปรปรวนของตัวแปรด้วยสถิติ T-test และ F-test เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยในระดับมากต่อปัญหาอุปสรรคทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกำหนดนโยบายและแผน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการปฏิบัติงาน โดยพบว่าด้าน การกำหนดนโยบายและแผน ประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยมากกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากบทบาทของ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร ที่ยังไม่ได้กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อย่างชัดเจน ส่วนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานประชากรที่ ศึกษาเห็นว่า การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเป็นปัญหามากที่สุด เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายตลอดจนการประสานงานเพื่อให้ความ ช่วยเหลือเด็กในรูปแบบสหวิชาชีพไม่ได้เป็นไปอย่างทันทั่วถึง ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาตาม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประชากรที่ศึกษาเห็นว่าแนวทางที่สำคัญคือ 1. ในด้าน คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติจะต้องมีการสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการในแต่ ละวิชาชีพ 2. ในด้านองค์กรควรมีการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานและจัดสรรบุคลากรให้ เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ 3. ในด้านผู้ปฏิบัติงานจะต้องประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ ประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา คือ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดและคณะกรรมการ กรุงเทพมหานคร จะต้องมีการประชุมนโยบายและแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการกำกับ ดูแลติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจริงจัง รัฐบาลควรสนับสนุน ทรัพยากรในการดำเนินงานให้เพียงพอ ควรจัดให้มีศูนย์กลางปฏิบัติการในการรับแจ้งเหตุและ ช่วยเหลือแก่เด็ก กำหนดแนวทางร่วมกันในการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพ และสร้างเครือข่าย ในการทำงาน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

Fongkaew (1995) ได้ศึกษาการขจัดเกลตาทางสังคมเรื่องเพศในวัยรุ่นหญิงตอนต้นเขต ชานเมือง ของจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือ พบว่า การขจัดเกลตาจะมีผลต่อการเรียนรู้เรื่องเพศของวัยรุ่นหญิง ผู้หญิง ได้รับการสั่งสอนให้เป็น “ผู้หญิงดี” ว่าจะต้องไม่รู้อะไรเรื่องเพศ ไม่สนใจเรื่องเพศ รวมทั้งการแสดงออก ถึงความต้องการทางเพศ เนื่องจากสังคมได้หล่อหลอมการขจัดเกลตาสั่งสอนผู้หญิงให้เป็น “ผู้หญิงดี” ตามบรรทัดฐานทางเพศของสังคมไทยที่ใช้บรรทัดฐานทางเพศแบบมาตรฐานเชิงซ้อน

Lytleton C. (1995) ได้ศึกษาวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่ หมู่บ้าน เขตชานเมือง 2 หมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความทันสมัยมี อิทธิพลต่อค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในชุมชน วัยรุ่นชายหญิงมีการปล่อยตัว ทางเพศมากขึ้น การควบคุมดูแลพฤติกรรมของวัยรุ่นจากครอบครัวมีน้อยลง วัยรุ่นมีโอกาสเลือก แพนและผู้ทีตนจะแต่งงานมีครอบครัวได้ด้วยตนเองมากขึ้น และมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากขึ้น

เพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่เกิดจากความไม่ตั้งใจจึงมีเพิ่มขึ้น วัยรุ่นชายบางคนหากไม่ต้องการจะแต่งงานก็สามารถเสียเงินค่าปรับไหมแก่พ่อแม่ของฝ่ายหญิงได้ ทำให้ค่านิยมทางเพศเปลี่ยนไป จากอิทธิพลของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรมจากสังคมที่มีประเพณีวัฒนธรรมทางเพศแบบดั้งเดิม (Traditional) เป็นสังคมที่มีความทันสมัย มีการรับเอาวัฒนธรรมทางเพศจากตะวันตกมาปฏิบัติมากขึ้น และวัยรุ่นชายบางคนรับรู้ว่าการมีคู่นอนหลายคนแสดงถึงความทันสมัย

Bond William J. (1995) ได้ทำการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา เพื่อศึกษาเครือข่ายทางสังคมและเครือข่ายทางเพศสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ชายและผู้หญิงจะมีโอกาสเสี่ยงในการเจรจาต่อรองทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ จากอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และมีปัจจัยเสริมที่ทำให้มีความเสี่ยงจากการยอมรับในบรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนของตนด้วยมาปฏิบัติ

Ford & Kittisuksathit (1996) ได้ศึกษาวิถีชีวิตและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงมีอำนาจในการต่อรองเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์น้อย เนื่องจากความเชื่อเกี่ยวกับถุงยางอนามัยทำให้ถุงยางอนามัยกลายเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความไม่ดีของผู้หญิง และคนในสังคมบางกลุ่มมีทัศนคติว่า “ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์กับการเป็นหญิงสาวที่ไม่ดี” จึงทำให้ผู้หญิงไม่กล้าที่จะบอกเพื่อนชายหรือคนรักให้ใช้ถุงยางอนามัย เพราะกลัวเพื่อนชายจะคิดว่าตนเองมีประสบการณ์ทางเพศ กลัวเพื่อนชายไม่พอใจและเป็นการแสดงว่าไม่ไว้วางใจในตัวเพื่อนชาย ทำให้ผู้หญิงไม่กล้าที่จะบอกเพื่อนชายหรือคนรักให้มีการใช้ถุงยางอนามัย ทำให้หญิงสาวบางคนต้องเสแสร้งทำตัวเป็นผู้ที่ไม่ประสีประสาในเรื่องเพศ เพื่อให้ผู้ชายมีทัศนคติที่ดีต่อภาพพจน์ของตนเอง และกลัวว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนชายจะยุติหรือสิ้นสุดลง หากตนเองปฏิเสธเพื่อนชายที่ไม่ต้องการใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญ ต่อการเจรจาต่อรองทางเพศของผู้หญิงด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า เด็กและสตรีส่วนใหญ่มีความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและมีอำนาจในการต่อรองกับเพศชายน้อยกว่า จึงทำให้ตกเป็นเหยื่อได้ง่ายเพราะความอ่อนแอ บอบบาง ของร่างกายและจิตใจ สิ่งสำคัญที่ทำให้การค้าประเวณียังมีอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน เนื่องมาจากความไม่เหมือนกันในสังคม และสังคมไร้บรรทัดฐาน สังคมเกิดความเสื่อมไปตามอารยธรรมใหม่ที่หลั่งไหลเข้ามาจนทำให้เด็กและสตรีไทยรับไม่ไหว เกิดความสับสนและนำมาใช้ไม่อย่างผิดๆ ถูก ๆ กับสภาพสังคมไทย จึงก่อให้เกิดกระบวนการค้าเด็กและสตรีที่คอยฉกฉวยโอกาสของความอ่อนแอนี้หลอกลวงหญิงสาวไปค้าประเวณี